

HTE előadás

A pontos idő szerepe az internet mérésében

Előadó:

dr. Darabos Zoltán, Horváth Imre
COMPU-CONSULT Kft.

Az előadás a <https://www.youtube.com/c/HTEinfo> oldalon követhető és később is megtekinthető

Budapest

2022. október 26. (szerda) 16 - 18 óra

COMPU-CONSULT Kft.

Tematika

- Kihívások az internet egyes pontjai közötti események mérésben, egyirányú késleltetés mérések RFC2679, RFC2680
- Az idő térbeli eloszlása Földi dimenzióban
- Megmértük a GPS, GLONASS, GALILEO, BEIDOU időalapokat, összehasonlítottuk őket
- Milyen pontos idő érhető el az égre tekintve?

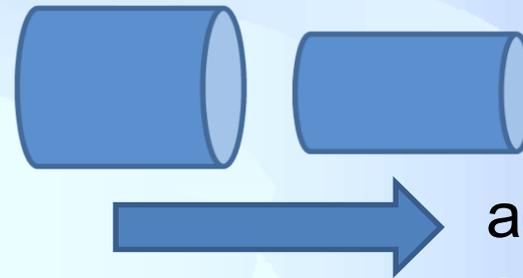
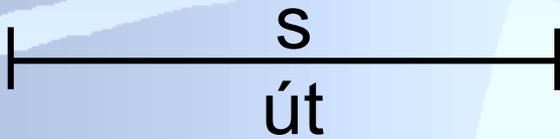
Sebesség mérés

Középiskolában és informatikában

$$v = \frac{s [m]}{t [s]}$$

$$v_{le,fel} = \frac{D^* [byte]}{t [s]}$$

* = nettó adatmennyiség

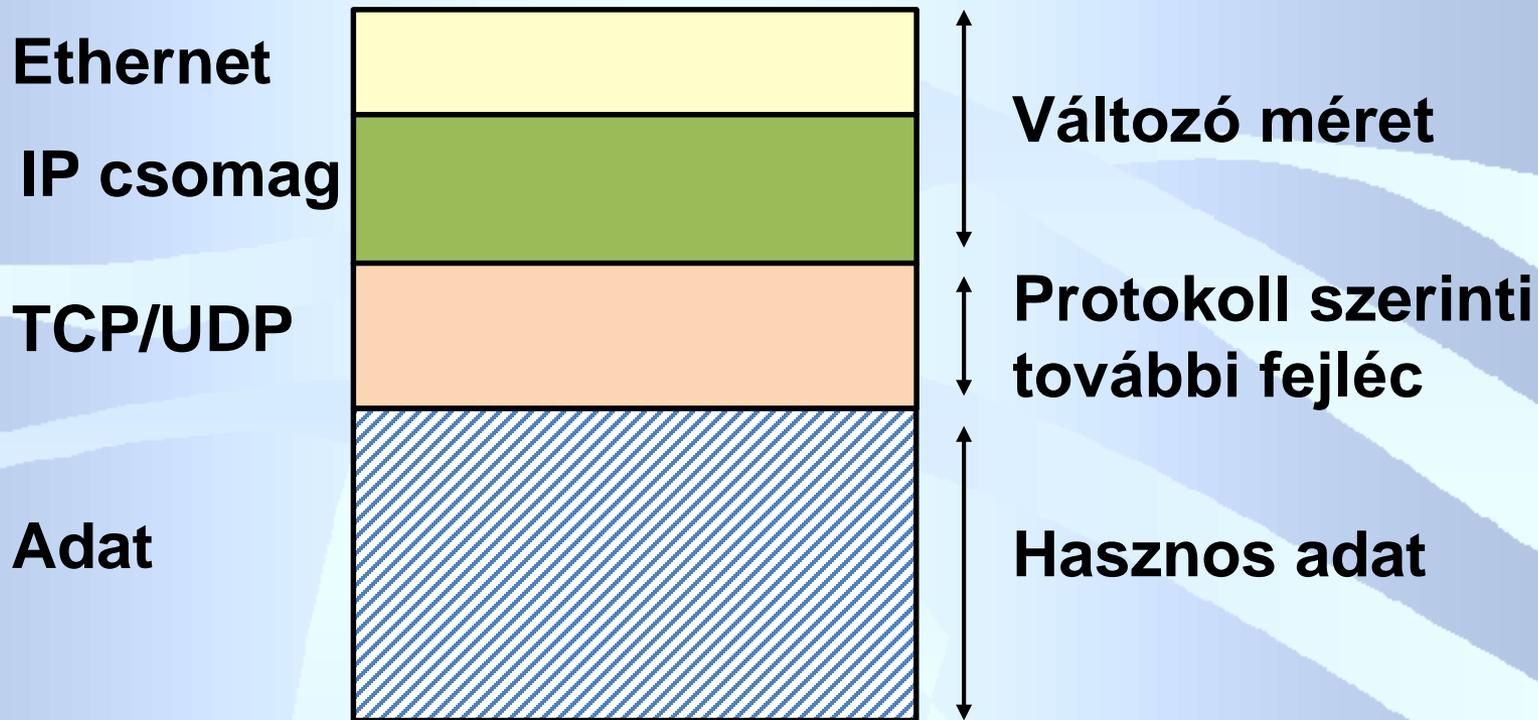

adott kapacitású
adatcsatorna

Mitől függ, hogy mennyi nettó adat megy át egy adott előfizetésen?

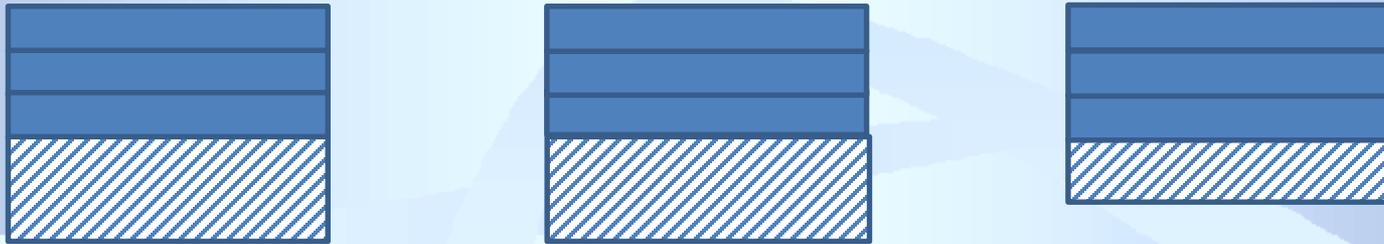
- Csomagméret (Jumbo packet használat)
- Protokoll (a fejlécből adódó + adat)
- Csomagdarabolás (közbenső protokoll (PPP))

Csomagfejlécek részaránya

Mikor van szükség rövid csomagokra?

Késleltetés csökkentése – VoIP.

Rövid csomagok pl. VoIP beszédátvitel esetén
UDP protokoll

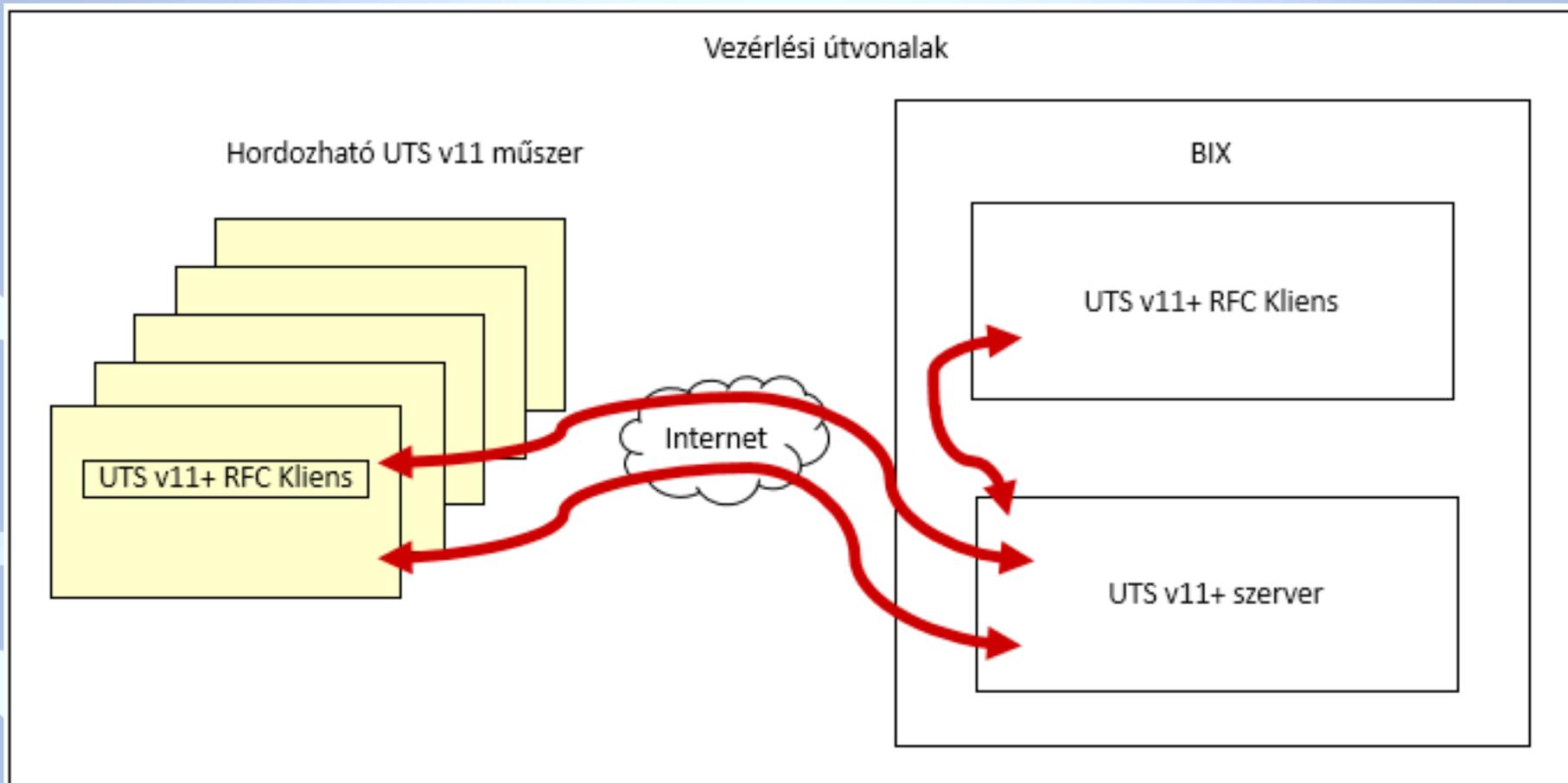
Látható, hogy a hasznos adat összemérhető a
fejléccel.

RFC mérések az UTS v.11+ rendszerben

Mérési végpont		HONNAN	
		UTS v.11 hordozható	UTS v.9 MOS BIX szerver UTS v.11+
HOVA	UTS v.11 hordozható	RFC 2679,2680,2681 (egyirányú és kétirányú késleltetés és egyirányú csomagvesztés mérések)	RFC 2680,2681 (körbejárás késleltetés és egyirányú csomagvesztés mérések)
	UTS v.9 MOS BIX szerver UTS v.11+	RFC 2680,2681 (körbejárás késleltetés és egyirányú csomagvesztés mérések)	

Budapest Internet Exchange
Budapest, Victor Hugo utca 18-22.

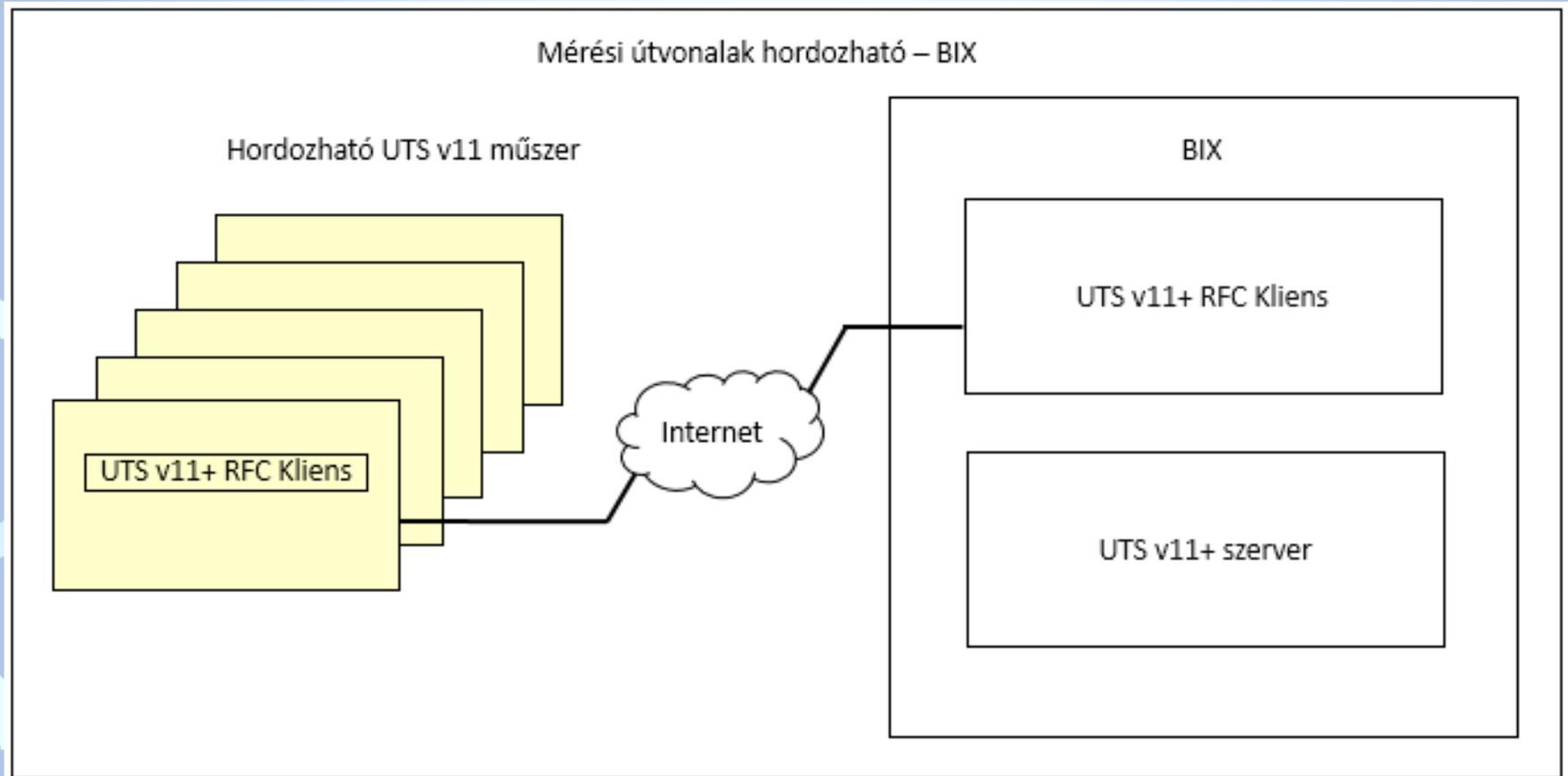
Vezérlés

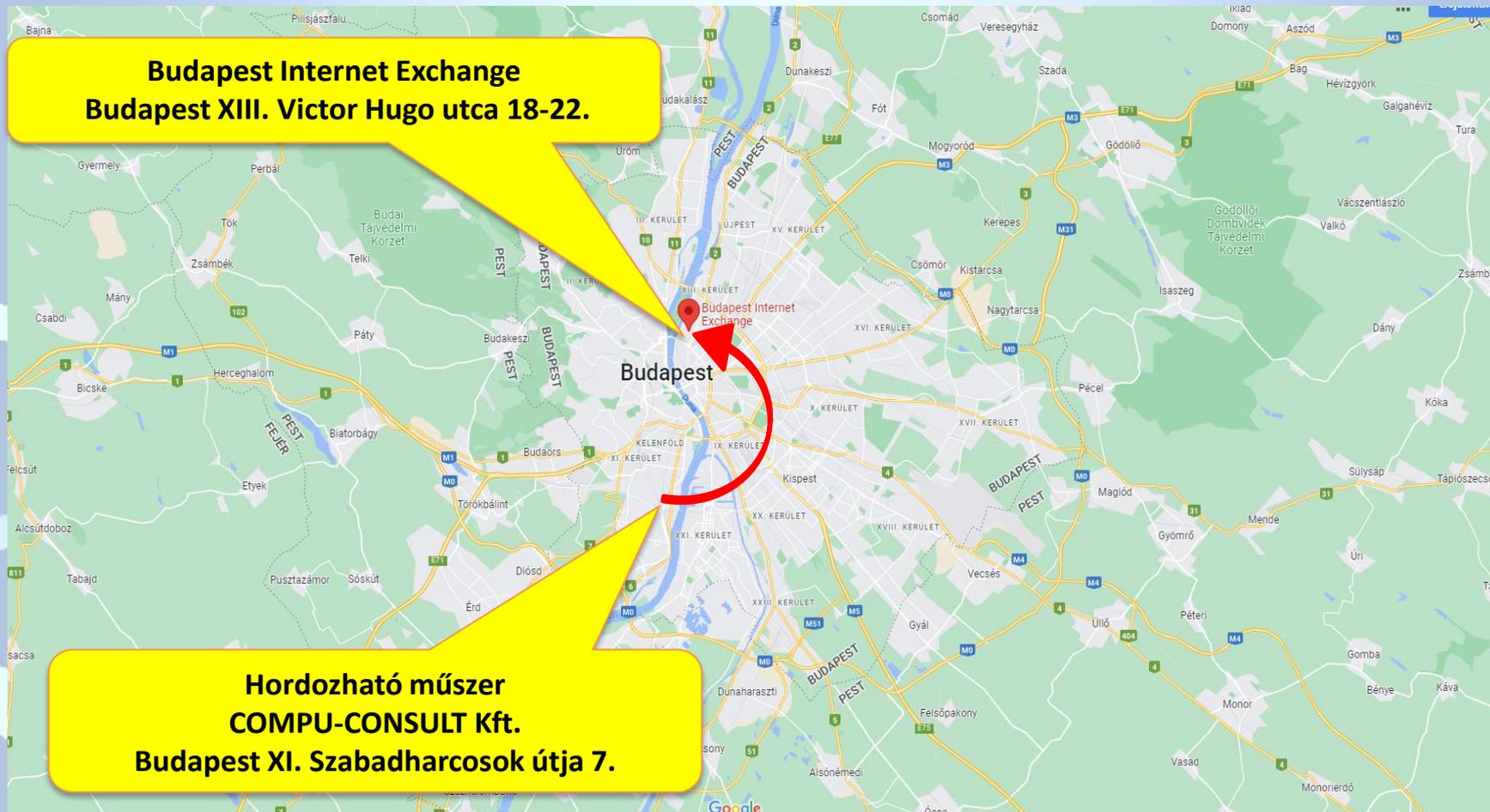
BIX bejárat

Mérési viszonylatok

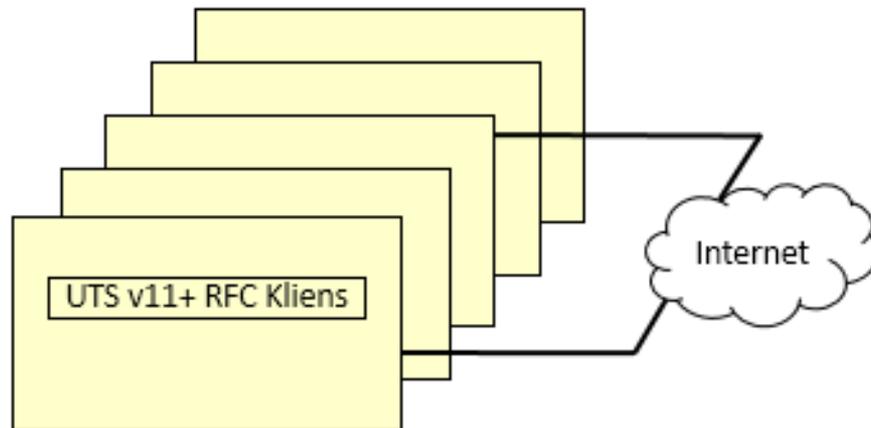
Műszerszükséglet: hordozható UTS v.11 internet sebesség mérő GPS fejjel, BIX mérőszerver

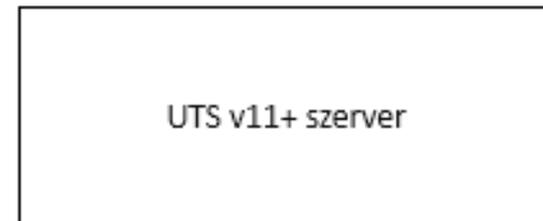
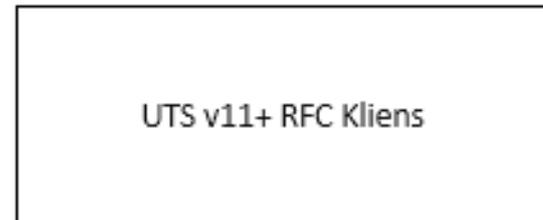
Mérési viszonylatok

Mérési útvonalak hordozható - hordozható

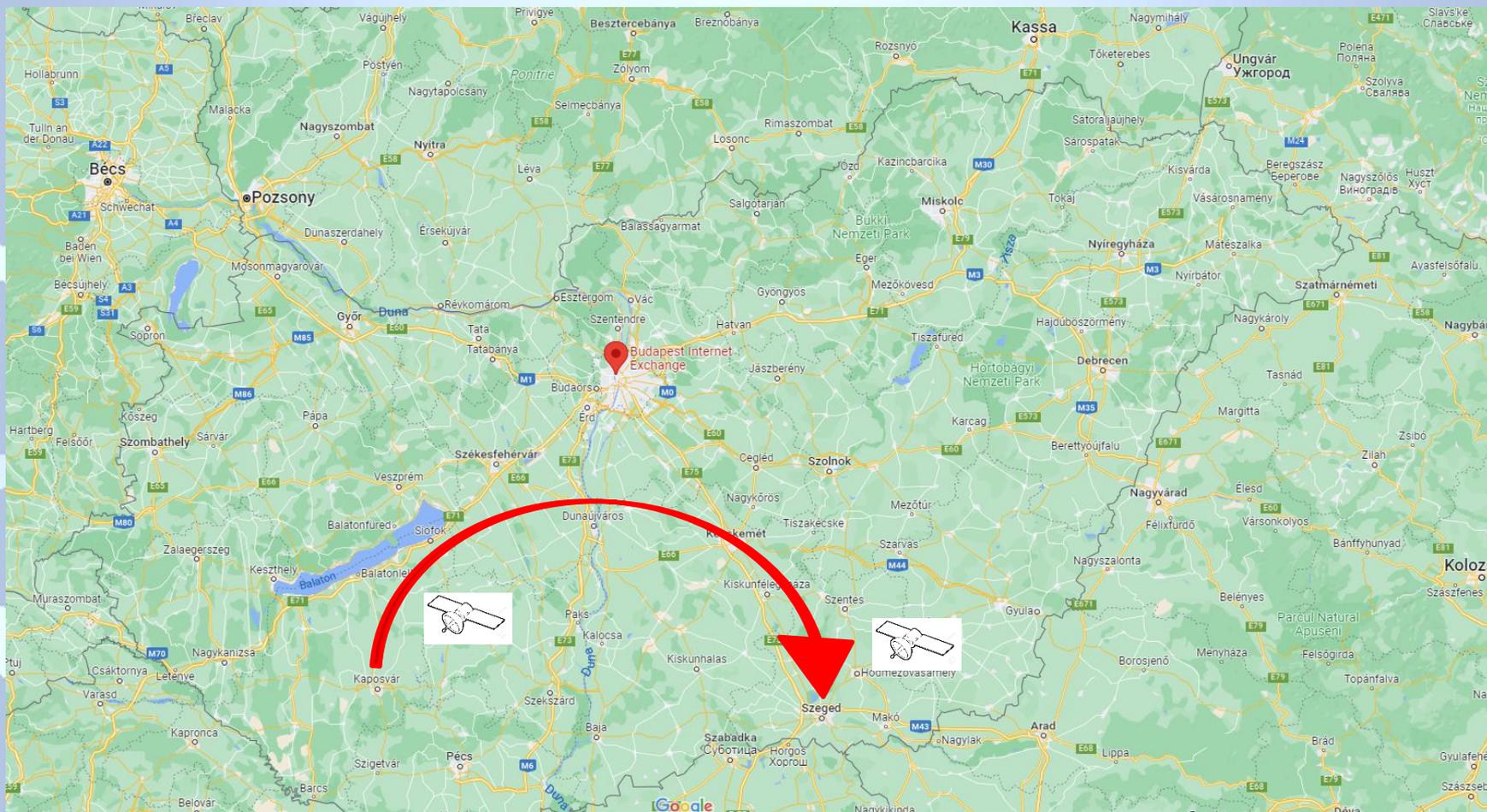
Hordozható UTS v11 műszer

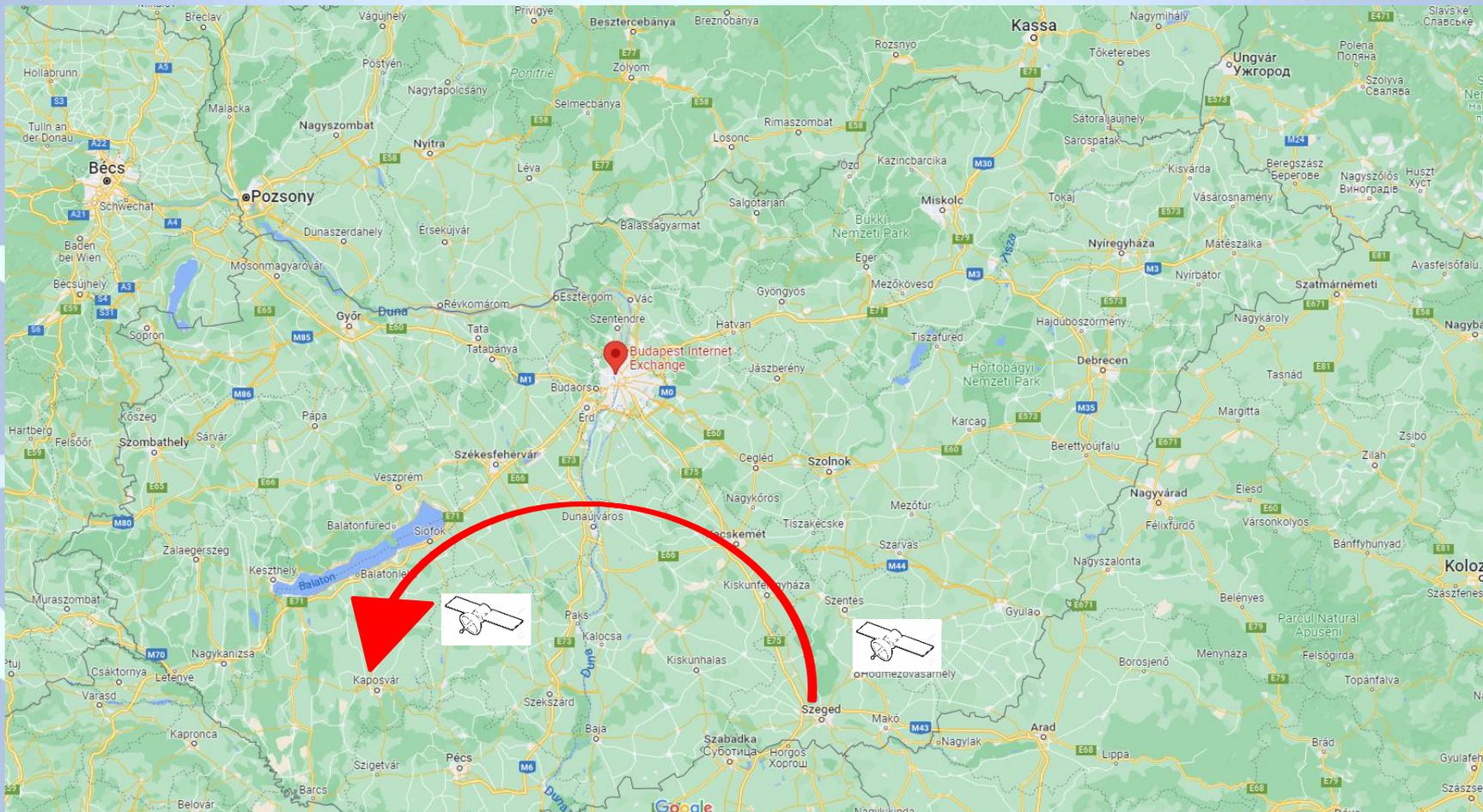
BIX

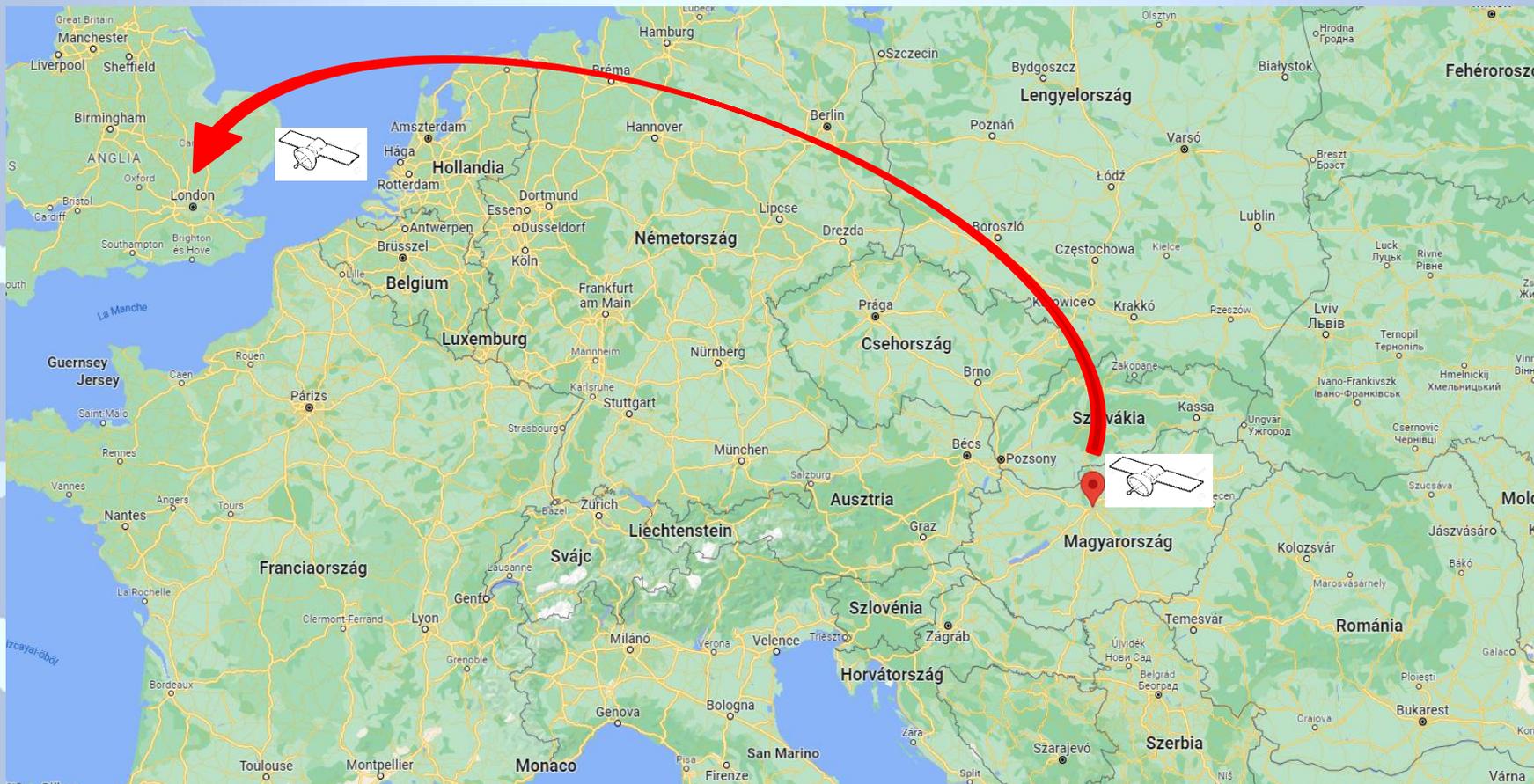
Egyirányú mérés Kaposvár - Szeged

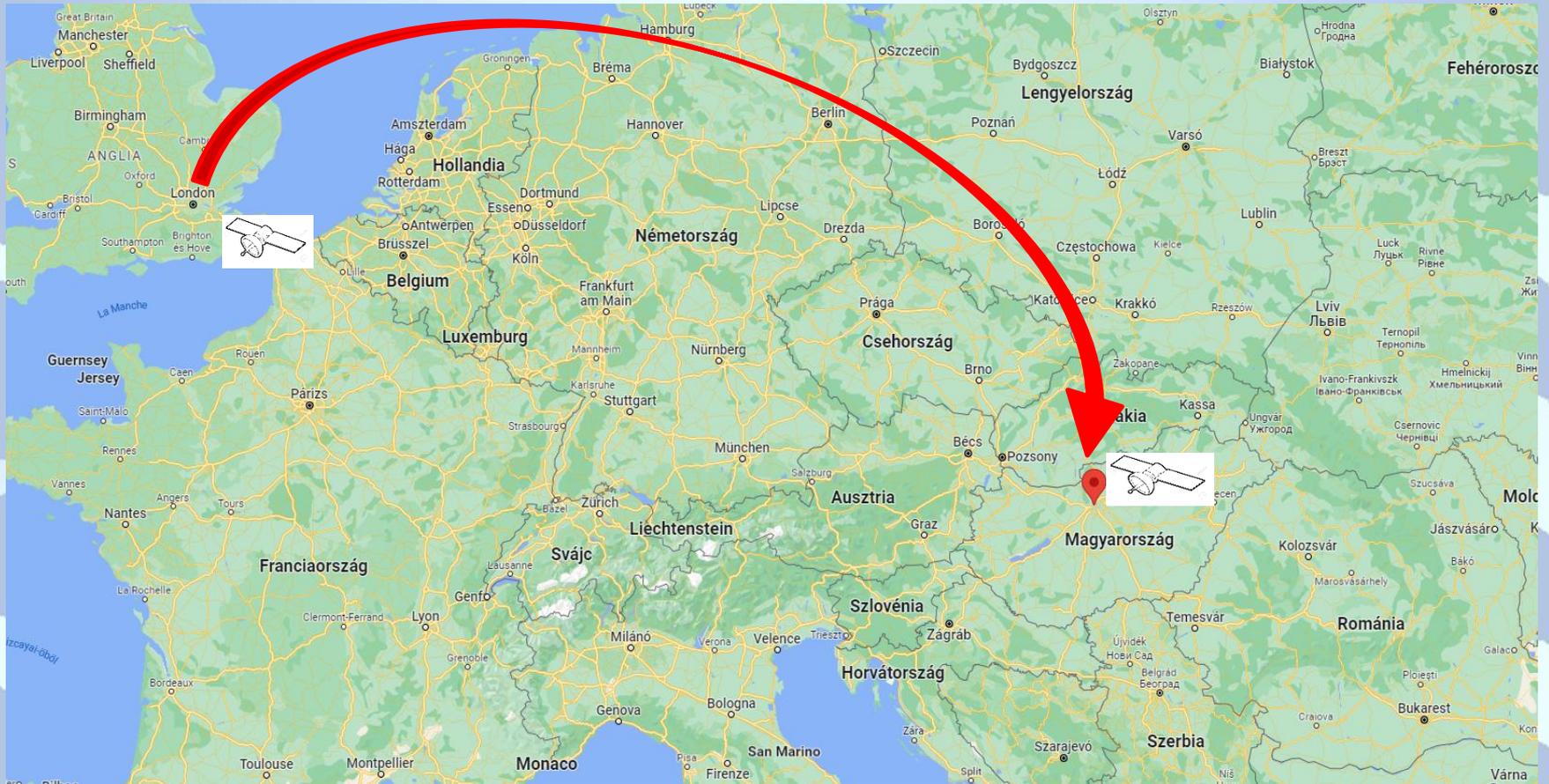
Egyirányú mérés Szeged - Kaposvár

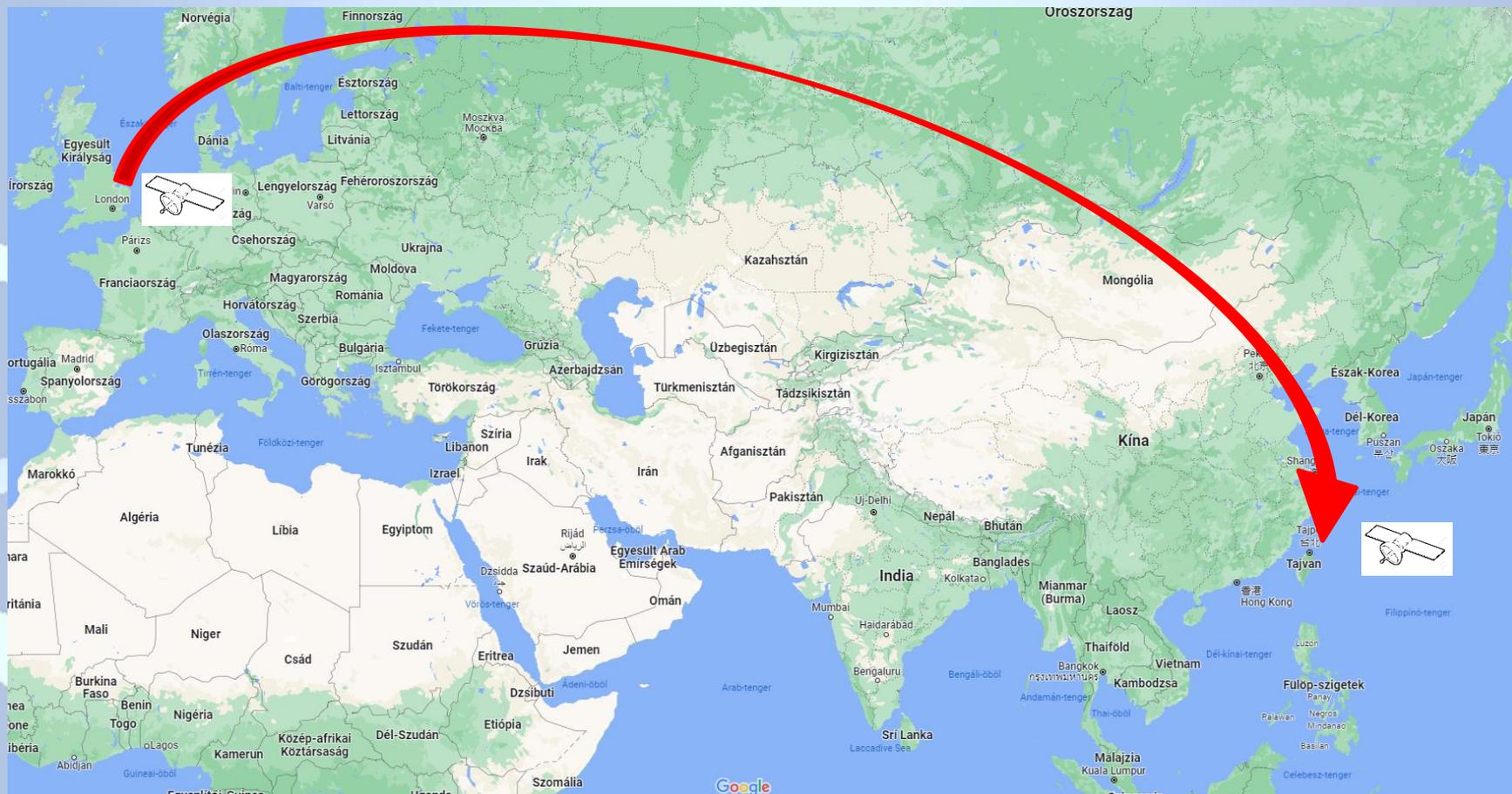
Budapest - London

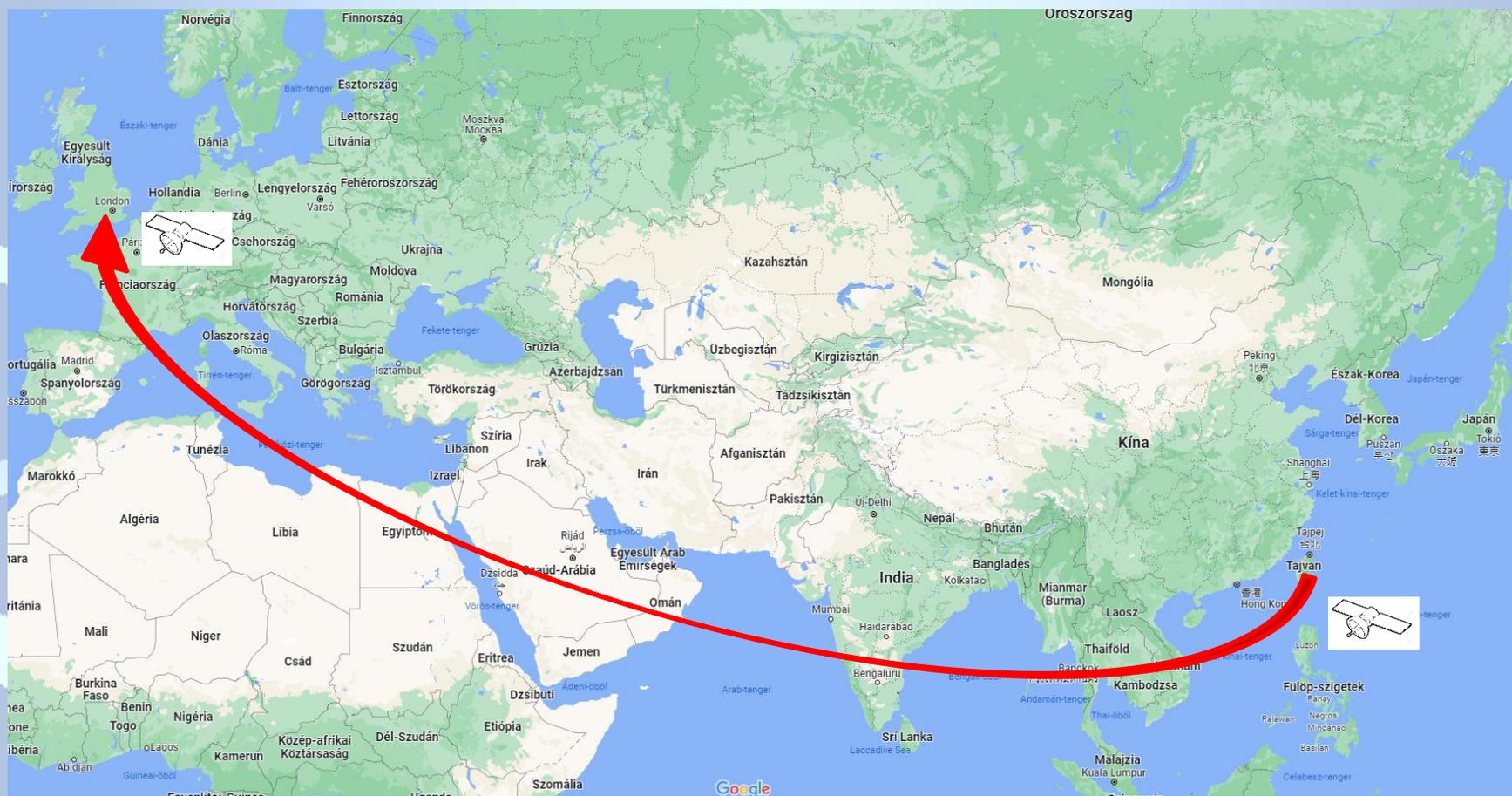
London - Budapest

Műszerszükséglet: hordozható UTS v.11 internet sebesség mérő GPS fejjel mindkét helyszínen: London - Tajpej

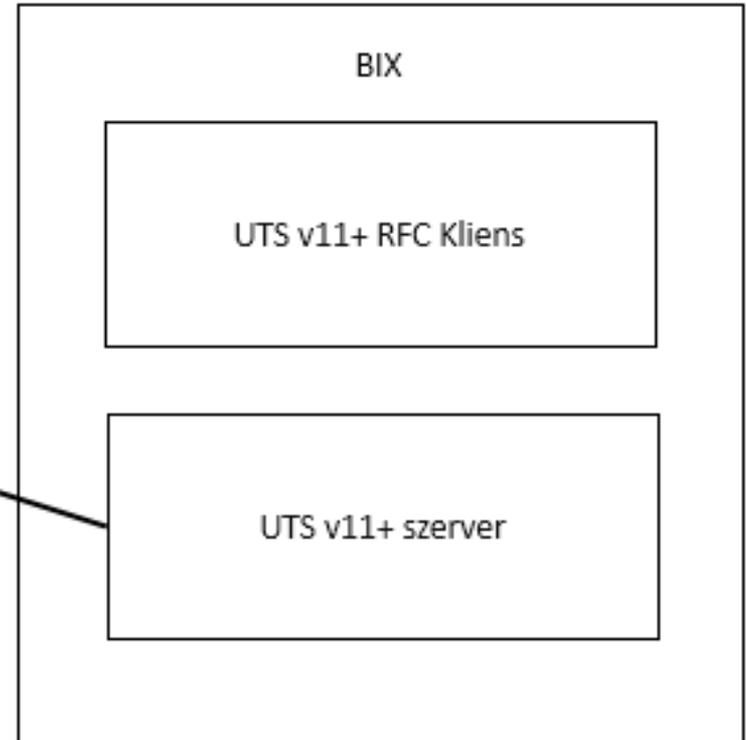

Műszerszükséglet: hordozható UTS v.11 internet sebesség mérő GPS fejjel mindkét helyszínen: Tajpej - London

Mért adatok lekérdezése

Mérési adatok, statisztikák lekérdezése

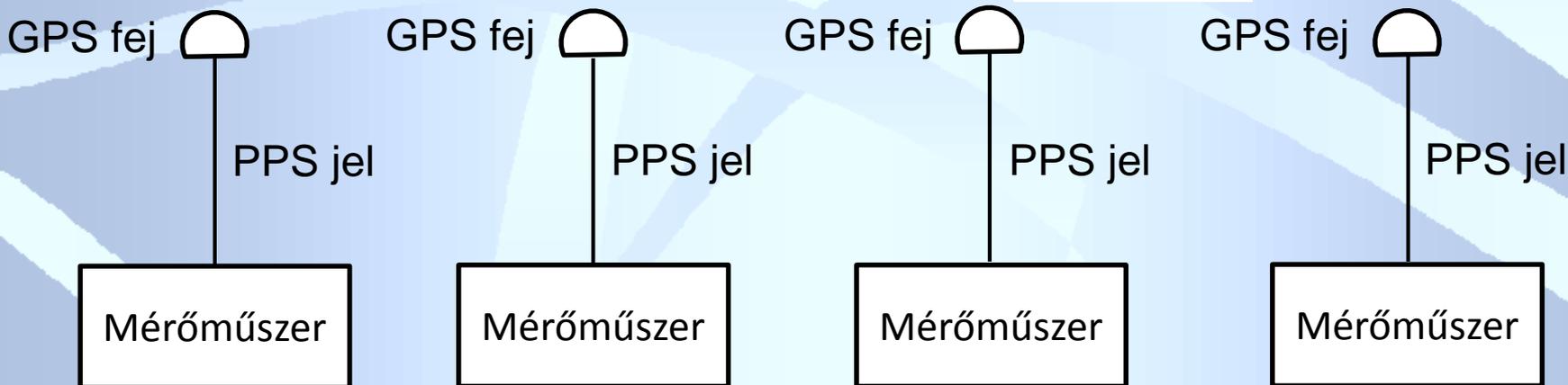
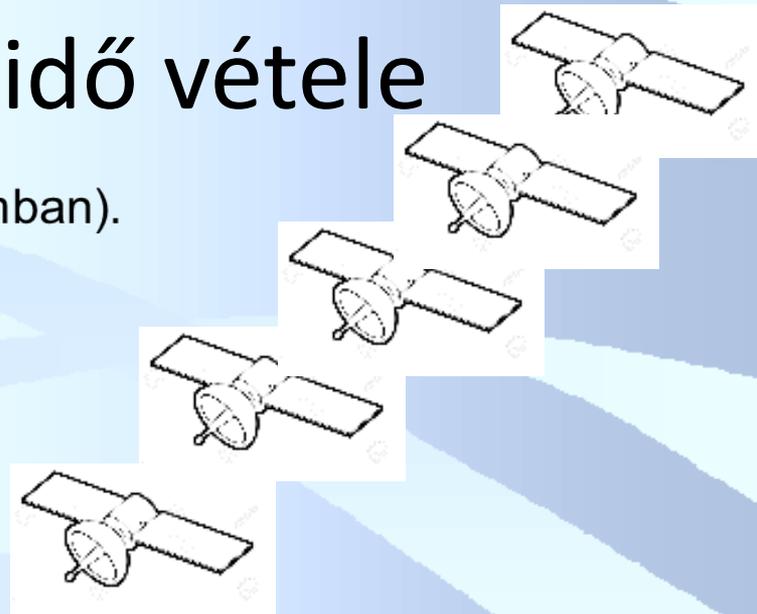
Terjedési sebesség

Műholdas pontos idő vétele

Elektromágneses hullám 300 000 km/s (vákumban).

Mennyit tesz meg 1 ns alatt? (10^{-9} s)

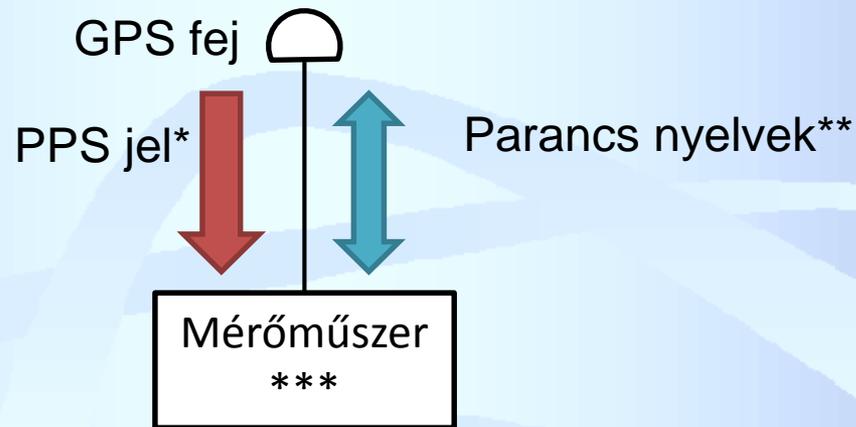
0,3 m

ns pontosság esetén a PPS jelek kábelhossza is számít

A műhold és a GPS fej távolságok, továbbá a köztük lévő közeg nem homogén

GPS**** vevő interfészek

*Általában RS232 interfészen CTS jel +-5V

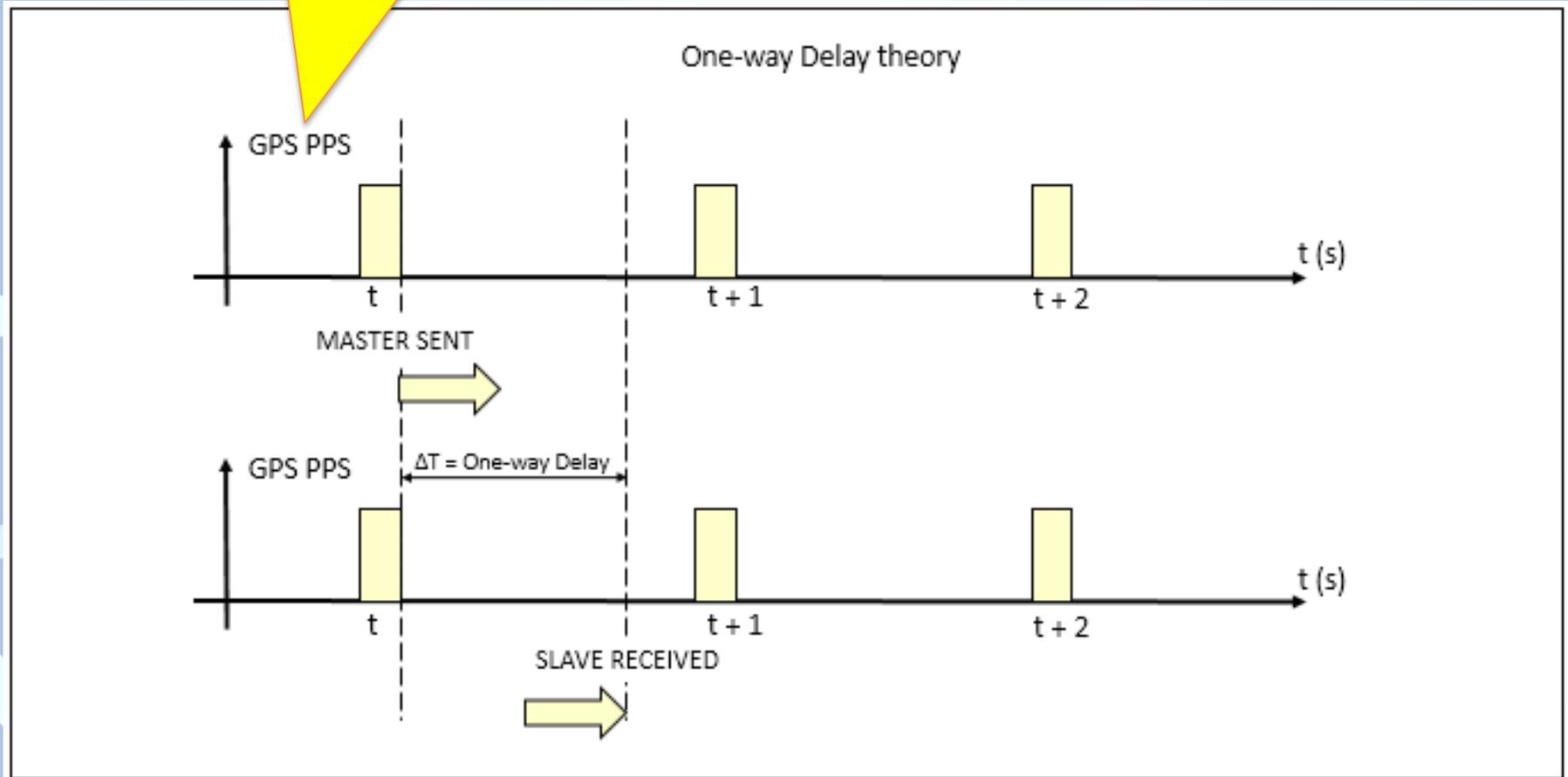
**NMEA vagy OSP, vételi beállítások és állapot közlés, hely, idő (GMT)

***A mérőműszer biztosítja a tápfeszültséget

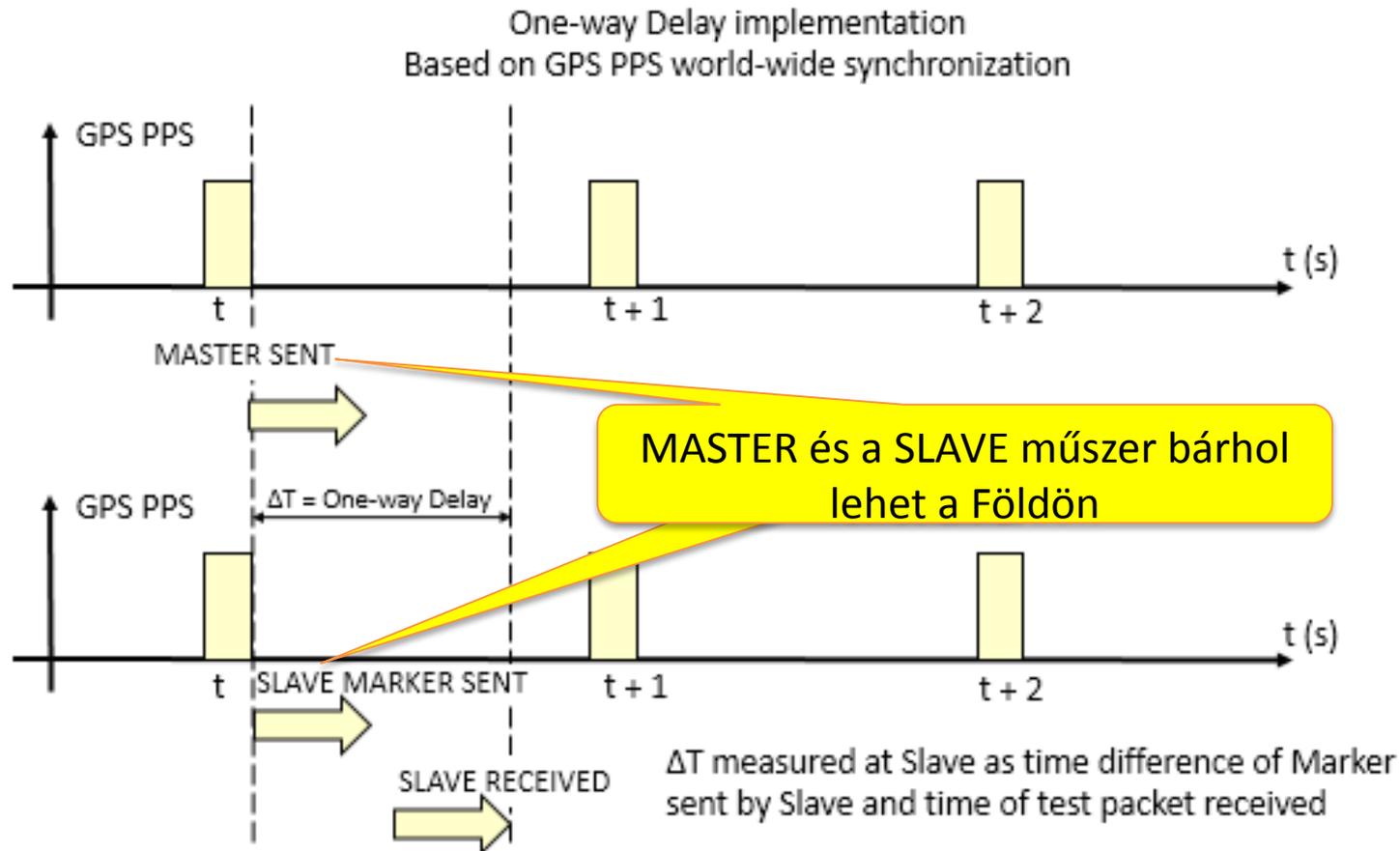
****GPS = GPS vagy Glonass vagy Galileo vagy Beidou vagy ezek bármilyen kombinációja

Egyirányú késleltetés mérése

GPS PPS= Pulse / second

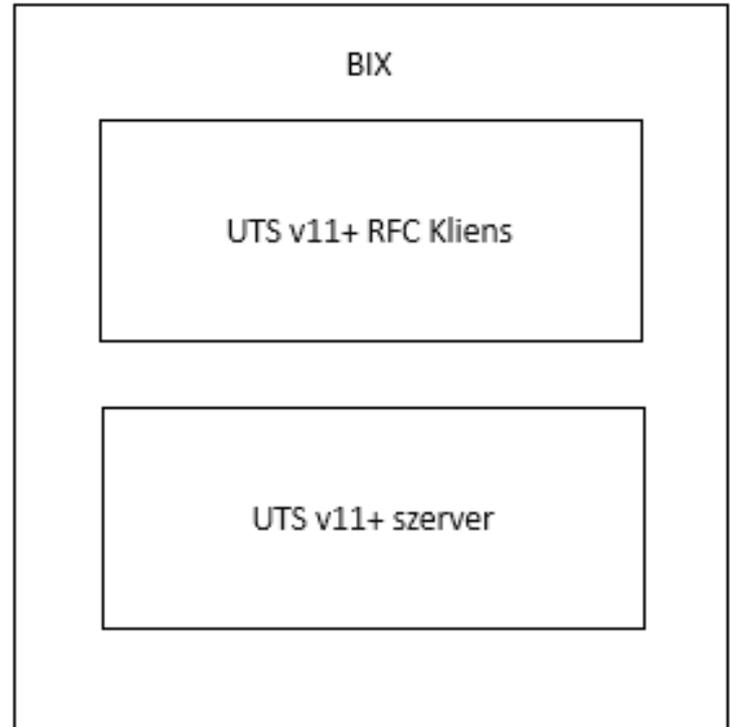
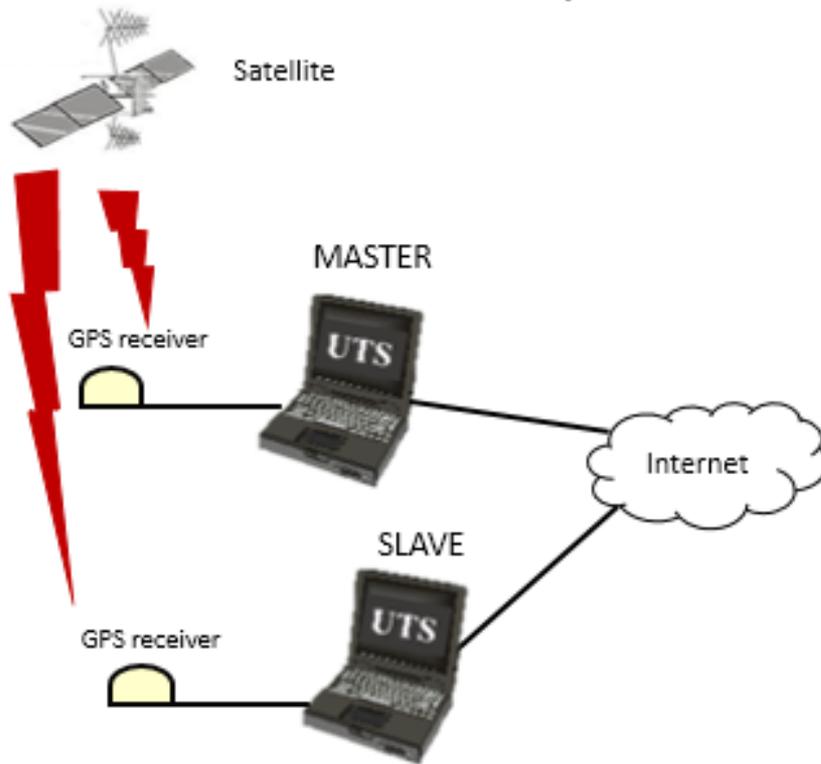

Egyirányú késleltetés mérés megvalósítás

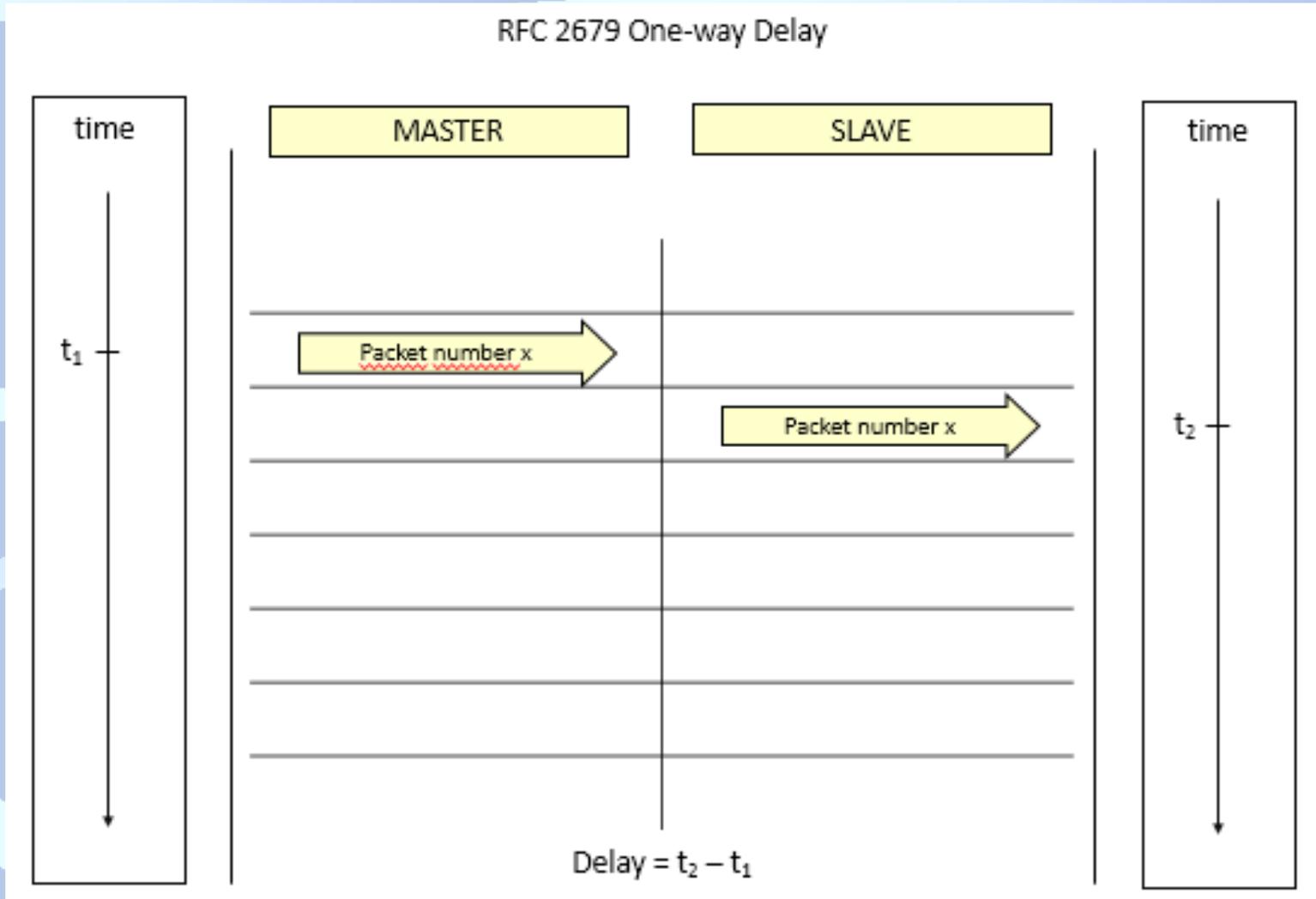

GPS szinkronizáció

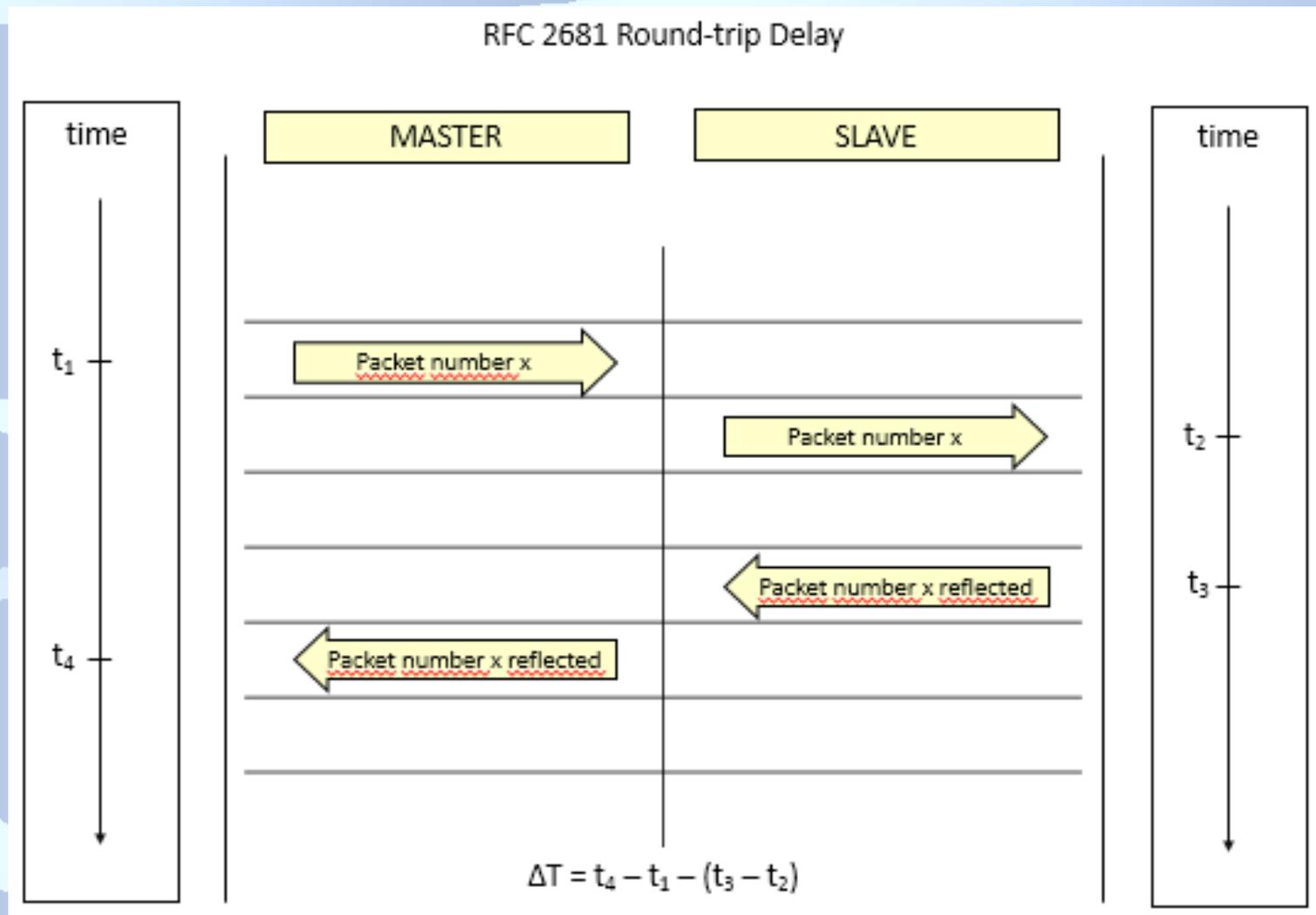
Synchronization to GPS PPS

Mérési módszerek – egyirányú késleltetés

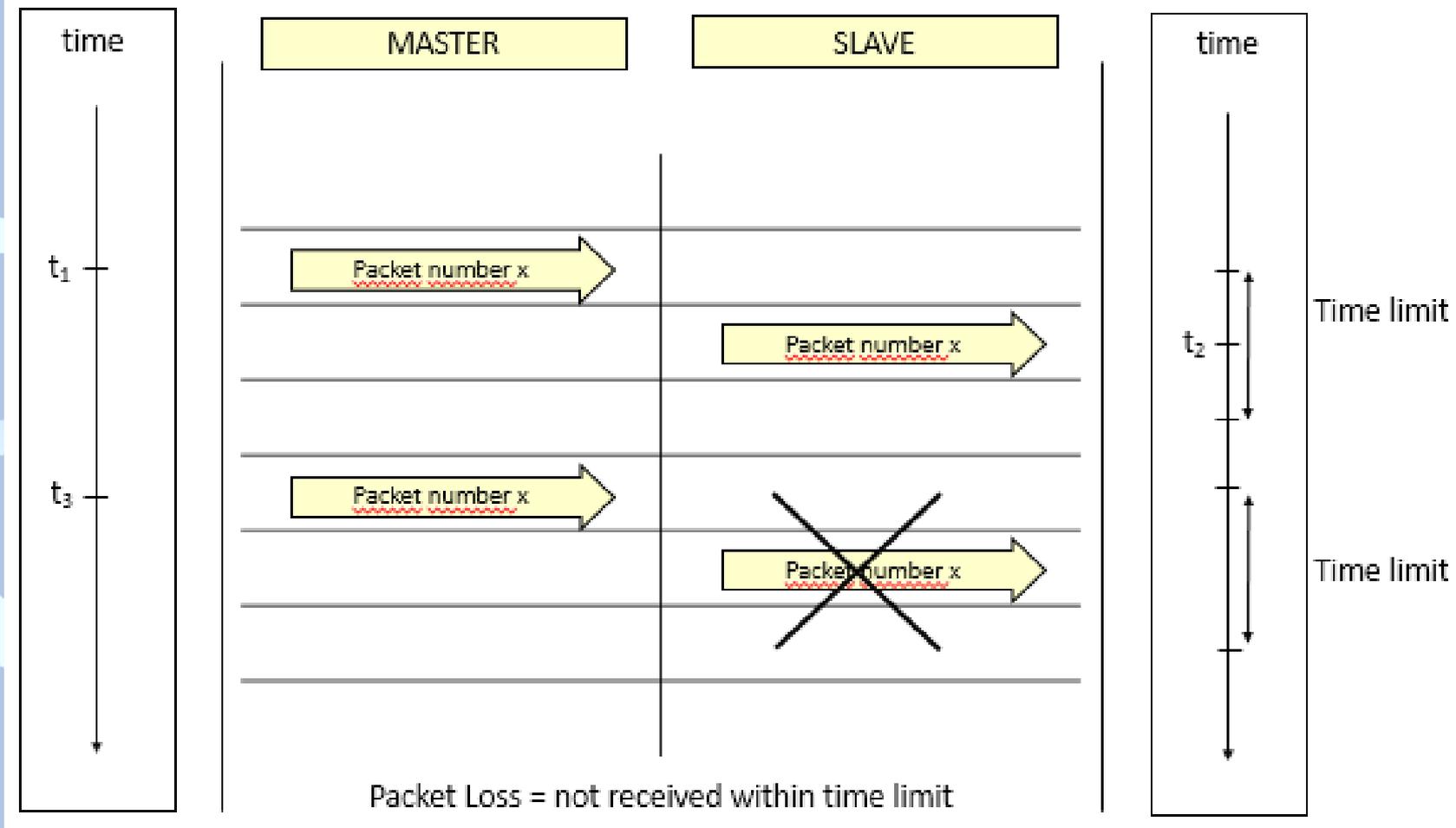

Mérési módszerek – kétirányú késleltetés

Mérési módszerek – egyirányú csomagvesztés

RFC 2680 One-way Packet loss

UTS v.11+ RFC webes mérésindítás

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil Grafikonok Táblázatok **Beállítások** Kezelés Kijelentkezés

Profil kezelés

Profil választás

Paraméterek beállítása

Profil név ?

UTS v.11+ RFC webes mérésindítás

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil

Grafikonok

Táblázatok

Beállítások

Kezelés

Kijelentkezés

Profil kezelés

Profil választás

Paraméterek beállítása

Profil név ?

Mérés típus ?

Honnan mérőfej ?

Hova mérőfej ?

Protokoll ?

Port (1-65535) ?

Poisson λ (lambda) ?

Csomag db ?

Csomag frekvencia (db/s) ?

Mérés hossz (s) ?

Csomag vesztes határidő (s) ?

Csomag méret ?

Routing ?

Részidőintervallumok ?

Default

Válasszon az alábbiak közül ▾

1

Profil felvétel

Azonnali mérés indítás

Ütemezett mérés feladás

UTS v.11+ RFC webes mérésindítás

?		201400		202200	
05.18	08:45				
	09:00				
	09:15				
	09:30				
	09:45				
	10:00				
	10:15				
	10:30				
	10:45				
	11:00				
	11:15				
	11:30				
	11:45				
	12:00				
	12:15				
	12:30				
	12:45				
	13:00	M_start		S_start	
	13:15				
	13:30				
13:45	M_stop		S_stop		
14:00					

UTS v.11+ RFC mérések eredmény megtekintése

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil

Grafikonok

Táblázatok

Beállítások

Kezelés

Kijelentkezés

Profil kezelés

Profil választás

Paraméterek beállítása

Profil név ?

Mérés típus ?

UTS v.11+
sebességmérő

UTS v.11+ RFC
mérő

Sebességmérő
statisztika

azon az alábbiak közül ▾

UTS v.11+ RFC mérések eredmény megtekintése

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil

Grafikonok

Táblázatok

Beállítások

Kezelés

Kijelentkezés

Mérőfej kiválasztás

Mérés típus

Mérés szám kiválasztás

Kezdő időpont

Év

Hónap

Nap

Óra

Perc

2018

- 9

- 28

11

: 0

Vég időpont

Év

Hónap

Nap

Óra

Perc

2022

- 5

- 12

23

: 59

Részletes táblázat lekérdezés

UTS v.11+ RFC mérések eredmény megtekintése

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil

Grafikonok

Táblázatok

Beállítások

Kezelés

Kijelentkezés

Vissza

Mérőfej: 201400 Cég: Compu-Consult Kft.

2018-9-28 11:00:00 és 2022-5-12 23:59:00 közötti mérések. A táblázat 100 sorból áll.

Rendezés megszüntetése

Frissítés

Mentés Excel fájlba

Mérési statisztika

rekord_no	meres_szam	profil_id	src_probe	dst_probe	user	type	proto	packetno	
1509	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	100	192.
1508	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	99	192.
1507	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	98	192.
1506	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	97	192.
1505	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	96	192.
1504	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	95	192.
1503	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	94	192.
1502	220511101735	0	202200	201400	lmre	TD	TCP	93	192.

UTS v.11+ RFC mérések eredmény megtekintése

rekord_no	meres_szam	Mérési statisztikák		proto	packetno	
1509	220511101735	Idő ablak	<input type="text" value="0"/> - <input type="text" value="40"/> másodperc	TCP	100	192.
1508	220511101735	Kvantilis	alsó: <input type="text" value="5"/> felső: <input type="text" value="95"/>	TCP	99	192.
1507	220511101735	dt késleltetés [s]		TCP	98	192.
1506	220511101735	Minimum	0.000143	TCP	97	192.
1505	220511101735	Maximum	0.000242	TCP	96	192.
1504	220511101735	Átlag	0.000177	TCP	95	192.
1503	220511101735	Medián	0.000176	TCP	94	192.
1502	220511101735	Szórás	0.000016	TCP	93	192.
1501	220511101735	Alsó kvantilis	0.000155	TCP	92	192.
1500	220511101735	Felső kvantilis	0.000208	TCP	91	192.
1499	220511101735	Frissítés		TCP	90	192.
1498	220511101735	Mentés csv-be	Mentés jegyzőkönyvhöz	TCP	89	192.
1497	220511101735	Bezárás		TCP	88	192.
1496	220511101735			TCP	87	192.

Grafikonok készítése

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil Grafikonok Táblázatok Beállítások Kezelés Kijelentkezés

Profil kezelés
Profil választás
Paraméterek beállítása

Profil név ?
Mérés típus ?
Honnan mérőfej ?

UTS v.11+ sebességmérő
UTS v.11+ RFC mérő
Sebességmérő statisztika

Default

Válasszon az alábbiak közül ▾
Válasszon az alábbiak közül ▾

Grafikonok készítése

UTS v.11+ IP hálózati QoS Monitor Compu-Consult Kft. 2014 - 2022 ©

Profil Grafikonok Táblázatok Beállítások Kezelés Kijelentkezés

Mérőfej kiválasztás

Minden céges

Mérés szám kiválasztás

220511101735 TD Src: 202200 Dst: 201400

Grafikon típus

Pontos

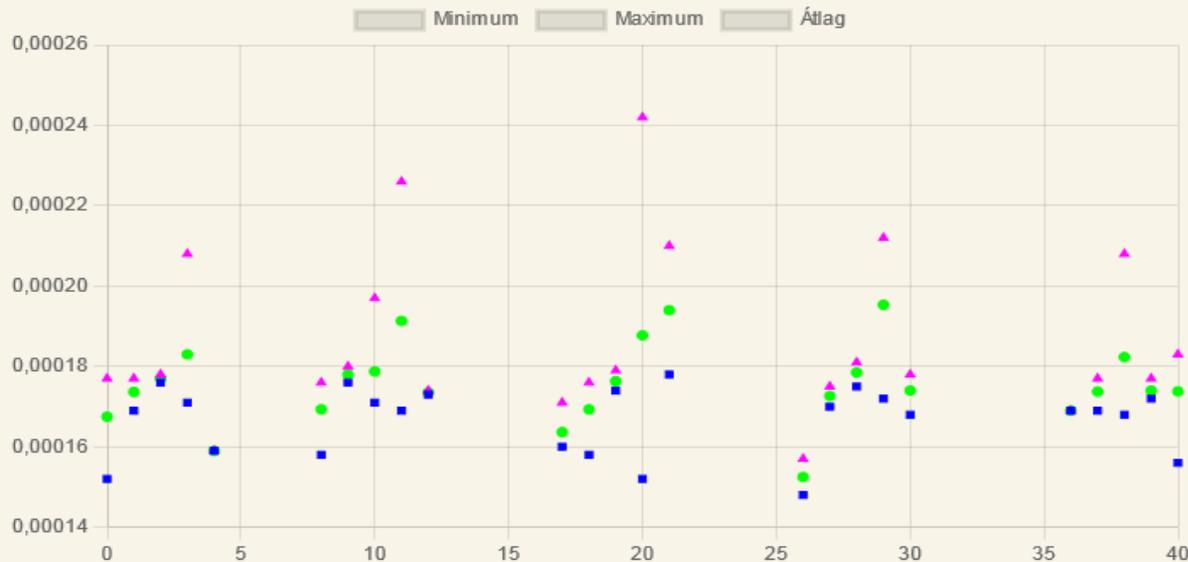
Vonalas

Oszlopos

Grafikon

Mérés

- Csomagvesztés
- Egyirányú késl.
- Körbefordulási késl.

Eredmény

- Maximum
- Átlag Vonal
- Minimum
- Szórás
- Darab
- Nincs eredmény

X tengely felbontása

- Másodperces
- Perces
- Órai
- Napi

Y tengely felbontása

- Auto:
- Minimum:
- Maximum:

KÉP LETÖLTÉSE

KÉP MENTÉSE JEGYZŐKÖNYVBE

FRISSÍTÉS

AUTO FRISSÍTÉS

GPS ábra

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM5 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
16	20.2	199.5	28	Gps	Y
32	23.2	135.8	21	Gps	Y
21	33.9	279	25	Gps	Y
23	37.3	52.6	16	Gps	Y
8	57.8	298.6	36	Gps	Y
10	68.2	74.2	23	Gps	Y
27	75.3	168	27	Gps	Y

Skyview

Show legend

Connection: Open | Protocol: OSP |

GPS ábra

WE WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM6 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

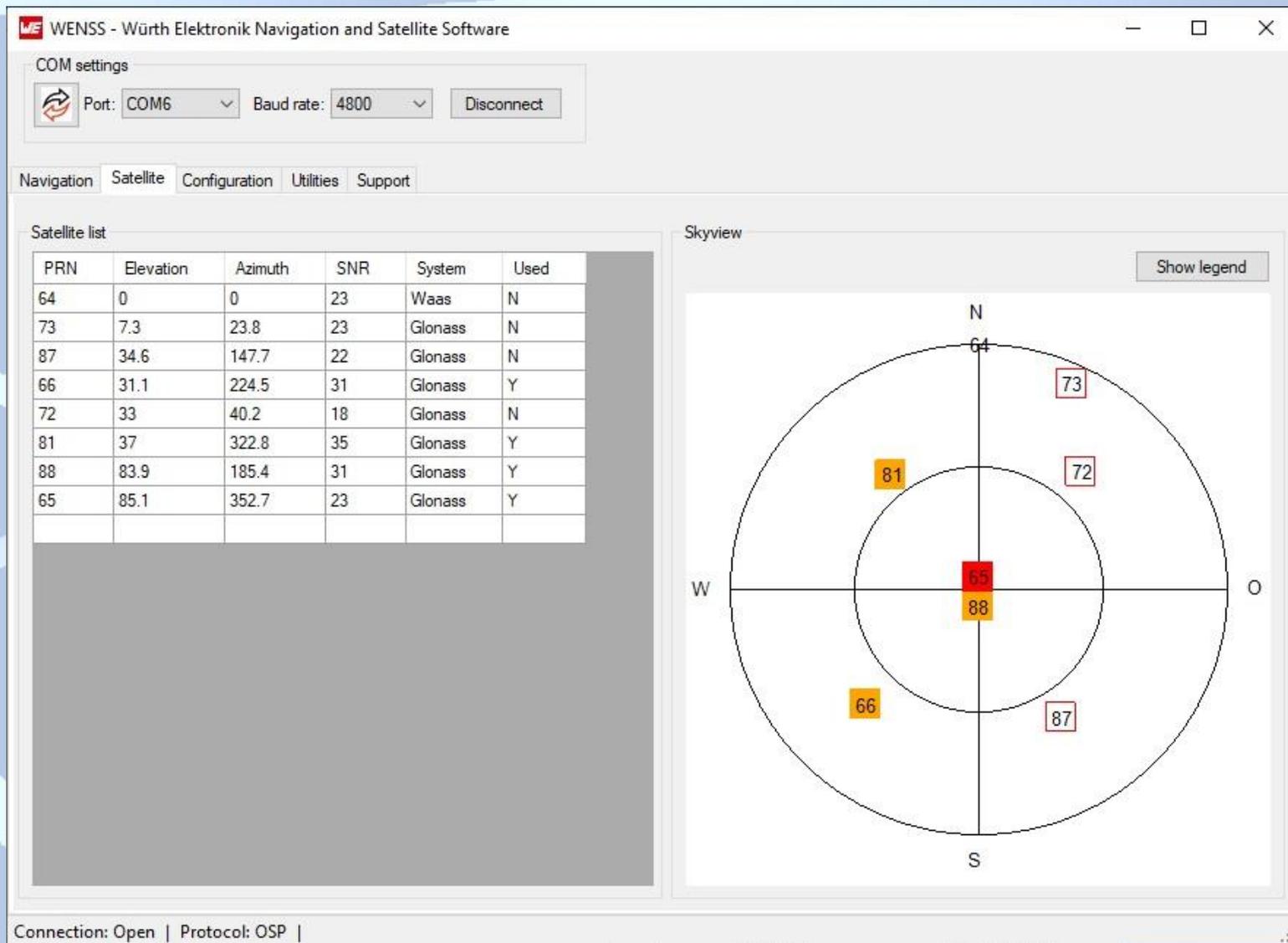
Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
235	18.5	211.7	22	Galileo	N
71	20.7	29.6	27	Glonass	N
214	35.1	282.3	27	Galileo	N
81	8.2	296.9	27	Glonass	Y
78	19.3	263.7	34	Glonass	Y
72	56.2	77.8	32	Glonass	Y
87	58.1	69.6	21	Glonass	N
229	17.5	320.5	17	Galileo	N
88	55.8	323	40	Glonass	Y
65	40.3	161.2	33	Glonass	Y
79	20.7	317.5	34	Glonass	Y
64	0	0	34	Waas	N
216	60.8	295.3	12	Galileo	N
228	34.4	262.8	32	Galileo	Y
237	57.3	71.6	14	Galileo	N
21	33.8	278.9	33	Gps	N
16	20.3	199.5	19	Gps	Y
211	17	39.4	21	Galileo	N
8	57.7	298.6	34	Gps	Y
10	68.3	74.4	37	Gps	Y
27	75.4	168.1	34	Gps	Y

Skyview

Connection: Open | Protocol: OSP |

Glonass ábra

Glonass ábra

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM5 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
69	14.1	24.5	19	Glonass	Y
87	18.4	249.1	27	Glonass	Y
75	24.9	177.9	32	Glonass	Y
77	34.1	321.5	26	Glonass	Y
64	0	0	23	Waas	N
85	42.8	42.8	24	Glonass	Y
76	65.5	247	45	Glonass	Y

Skyview

Connection: Open | Protocol: OSP |

Glonass ábra

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM6 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
64	0	0	36	Waas	N
69	14.5	26.8	20	GlONASS	N
87	16.5	247.2	28	GlONASS	Y
75	27.6	177.6	42	GlONASS	Y
77	32	322.9	29	GlONASS	Y
85	45.1	41	29	GlONASS	Y
76	66.6	253.6	45	GlONASS	Y

Skyview

Show legend

Connection: Open | Protocol: OSP |

Galileo ábra

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM6 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
218	0	0	36	Galileo	N
213	22.5	49.5	20	Galileo	N
219	51.7	305.8	20	Galileo	N
207	46	211.4	34	Galileo	Y
238	69.7	160.5	37	Galileo	Y
209	72.1	81.7	34	Galileo	Y

Skyview

Connection: Open | Protocol: OSP |

Galileo ábra

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM5 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

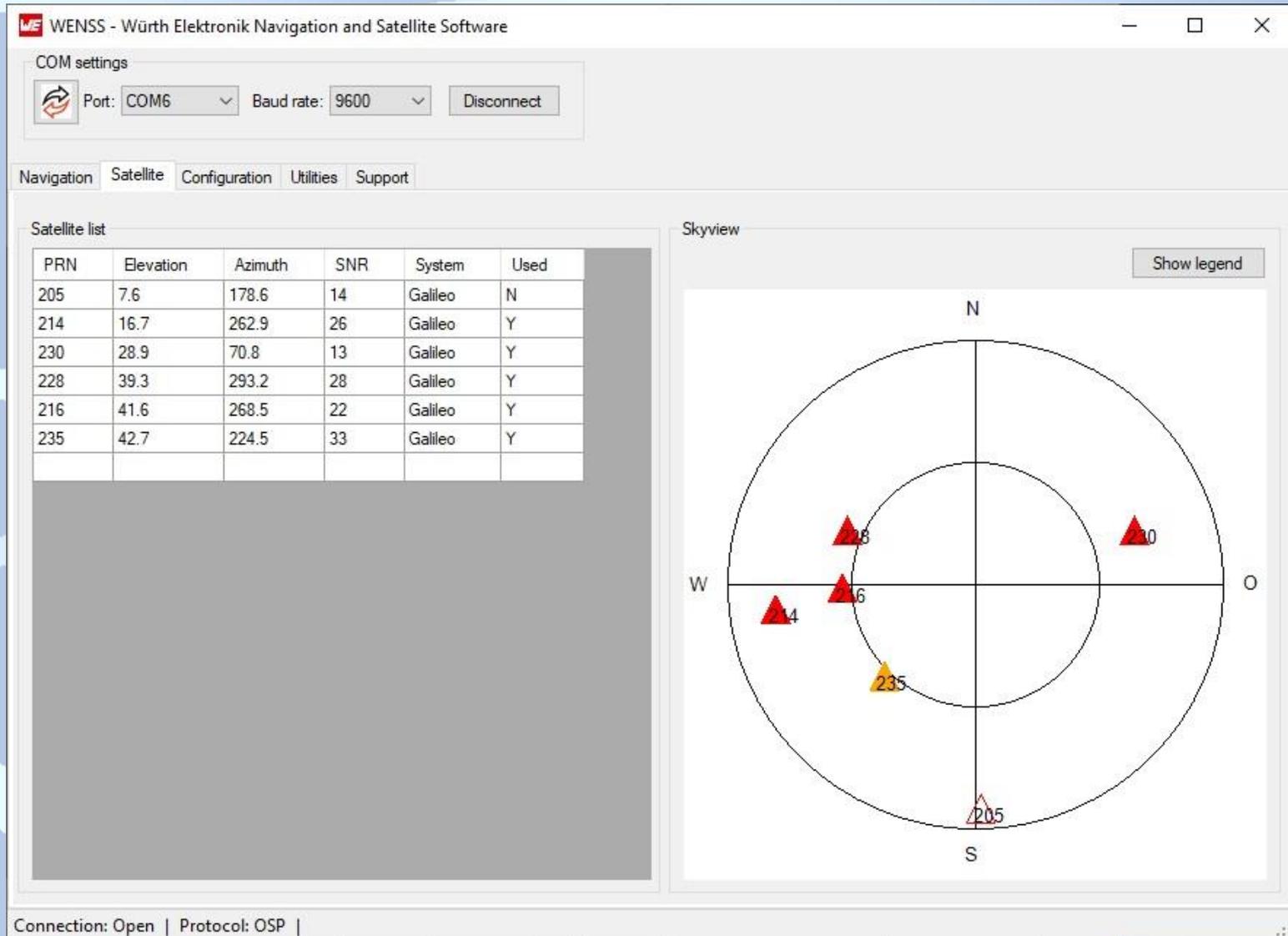
PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
205	7.8	178.6	14	Galileo	N
214	16.5	262.7	24	Galileo	Y
139	47.8	290.4	25	Beidou	N
228	39.2	293.4	18	Galileo	Y
216	41.4	268.4	30	Galileo	Y
235	42.9	224.6	37	Galileo	Y
237	75.8	26.4	26	Galileo	Y

Skyview

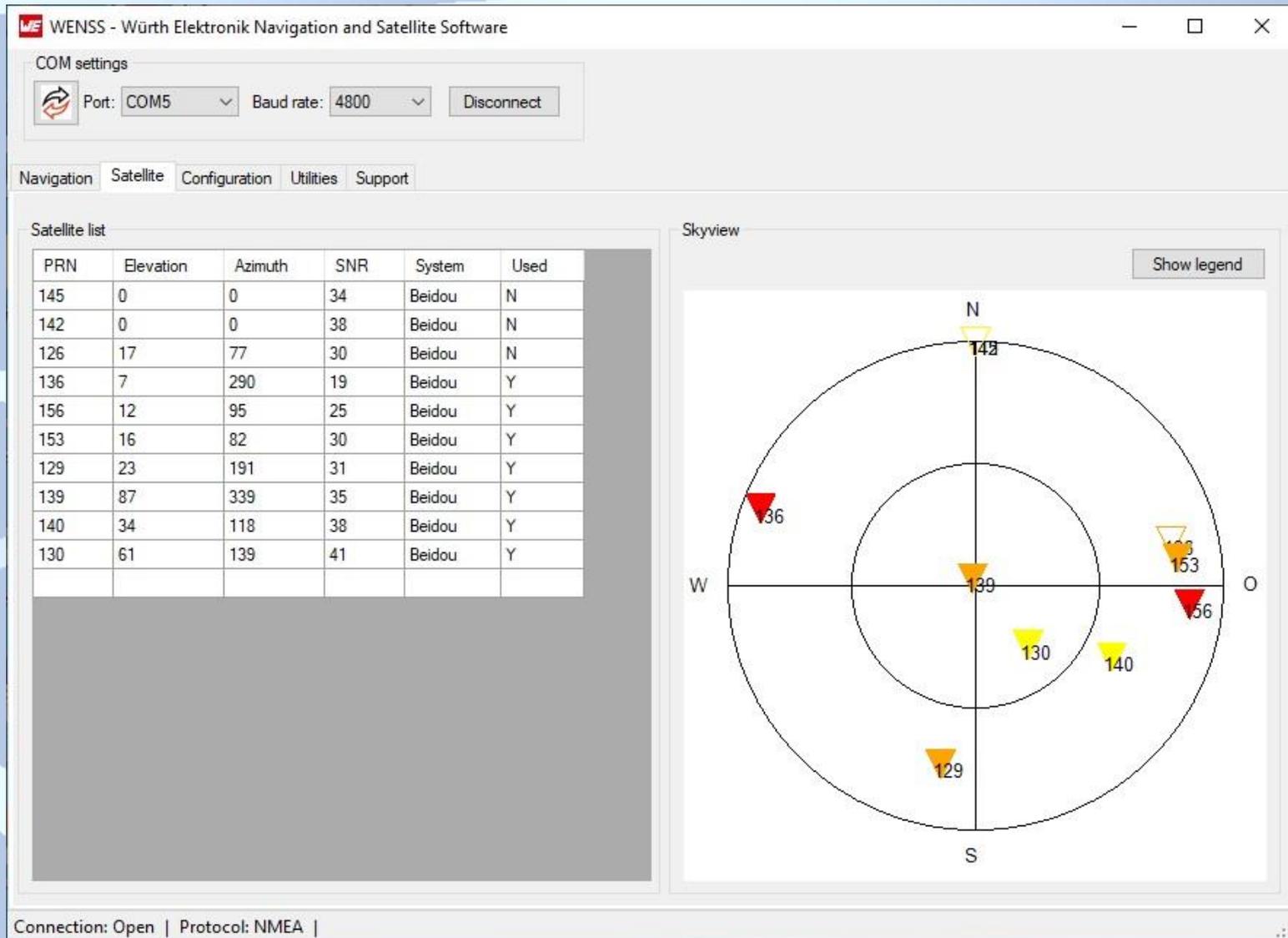
Show legend

Connection: Open | Protocol: OSP |

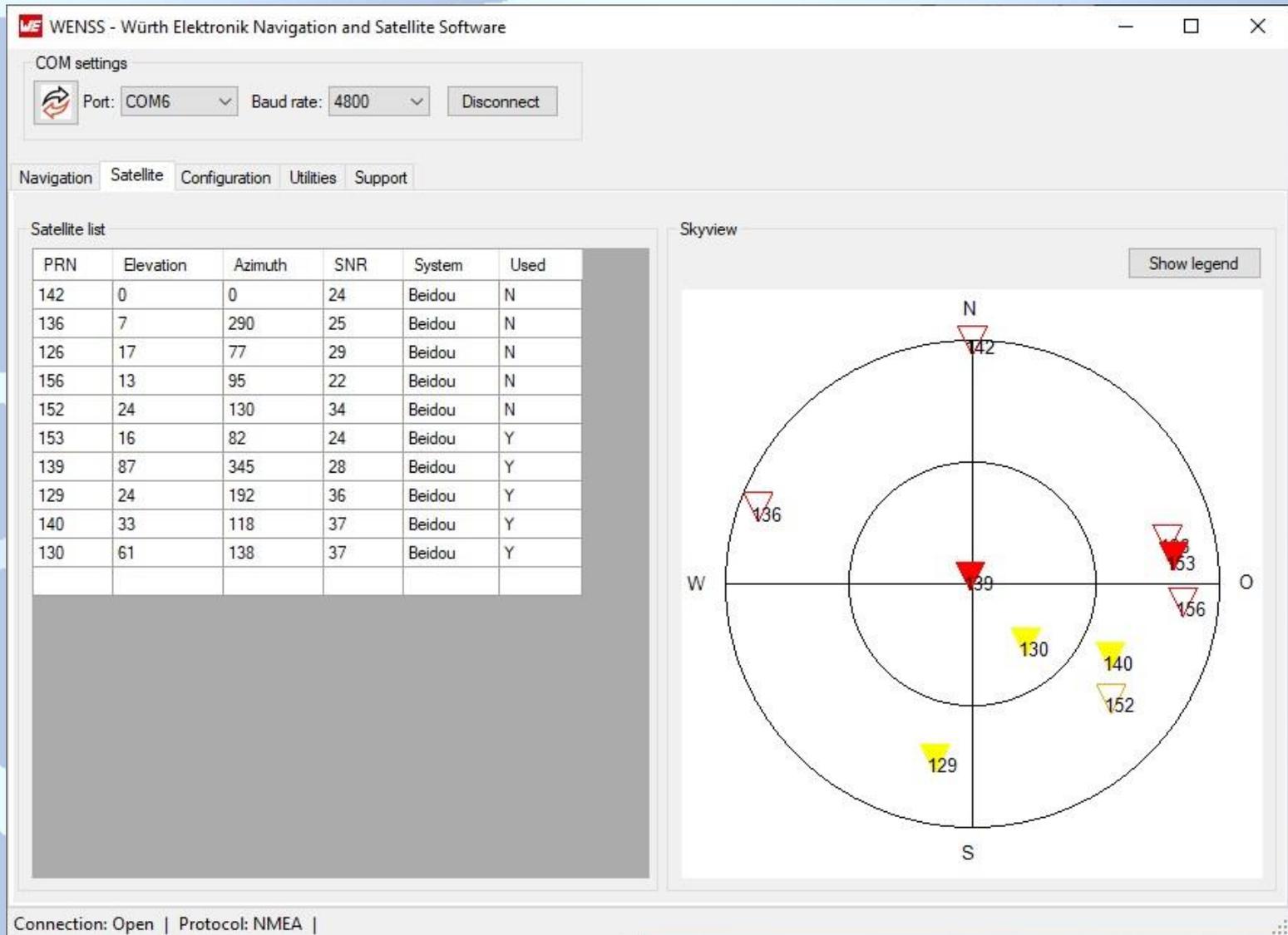
Galileo ábra

Beidou ábra

Beidou ábra

Összes technológia egyszerre

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM5 Baud rate: 4800 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
229	19	315	16	Galileo	N
237	53	78	20	Galileo	N
87	53	82	23	Glionass	N
235	13	209	23	Galileo	N
72	54	63	21	Glionass	Y
228	31	257	32	Galileo	N
27	67	164	24	Gps	Y
216	65	302	25	Galileo	N
214	39	286	25	Galileo	N
88	62	333	29	Glionass	Y
1	11	274	26	Gps	Y
21	39	283	27	Gps	Y
49	33	198	35	Waas	N
16	14	197	27	Gps	Y
78	13	257	31	Glionass	Y
79	20	309	32	Glionass	Y
81	13	301	35	Glionass	Y
8	63	291	37	Gps	Y

Skyview

Connection: Open | Protocol: NMEA |

Összes technológia egyszerre

WENSS - Würth Elektronik Navigation and Satellite Software

COM settings
Port: COM6 Baud rate: 9600 Disconnect

Navigation Satellite Configuration Utilities Support

Satellite list

PRN	Elevation	Azimuth	SNR	System	Used
8	63.9	290.9	36	Gps	Y
79	20.3	309.2	23	Glonass	Y
10	62.6	63.4	23	Gps	Y
21	39.7	283.5	32	Gps	Y
81	14.1	301.8	31	Glonass	Y
27	67.6	164.4	33	Gps	Y
72	54	62.8	29	Glonass	Y
88	62.3	334	38	Glonass	Y
65	49.2	158.2	26	Glonass	Y
23	30.8	51.7	26	Gps	Y
228	30.8	257	36	Galileo	Y
1	11.5	274.3	25	Gps	Y
32	29.1	131.2	23	Gps	Y
229	19.4	315.7	20	Galileo	N
14	2.3	335.5	19	Gps	N
87	53	82.9	21	Glonass	N
235	13	209.5	21	Galileo	N
237	53.4	77.6	25	Galileo	N
22	13.5	150.8	27	Gps	N
214	39.6	286.9	28	Galileo	N
16	13.8	197.3	15	Gps	N

Skyview

Connection: Open | Protocol: OSP |

Glonass modernizáció

Satellite series	Launch	Current status	Clock error
<u>GLONASS</u>	1982–2005	Out of service	5×10^{-13}
<u>GLONASS-M</u>	2003–	In service	1×10^{-13}
<u>GLONASS-K1</u>	2011–	In service	$5 \times 10^{-14} \dots 1 \times 10^{-13}$
<u>GLONASS-K2</u>	2022–	Test satellite manufacturing	$5 \times 10^{-15} \dots 5 \times 10^{-14}$
GLONASS-V	2023–2025	Design phase	
<u>GLONASS-KM</u>	2030–	Research phase	

BeiDou modernizáció

Óra szinkronizálási pontosság 20 ns

Block	Launch period	Satellite launches			Currently in orbit and healthy
		Success	Failure	Planned	
1	2000–2006	4	0	0	0
2	2007–2019	20	0	0	12
3	2015–present	35	0	0	30
Total		59	0	0	42

GPS modernizáció

Óra szinkronizálási pontosság 3 ns

Block	Launch period	Satellite launches				Currently in orbit and healthy
		Success	Failure	In preparation	Planned	
<u>I</u>	1978–1985	10	1	0	0	0
<u>II</u>	1989–1990	9	0	0	0	0
<u>IIA</u>	1990–1997	19	0	0	0	0
<u>IIR</u>	1997–2004	12	1	0	0	7
<u>IIR-M</u>	2005–2009	8	0	0	0	7
<u>IIF</u>	2010–2016	12	0	0	0	12
<u>IIIA</u>	2018–	5	0	5	0	5
<u>IIIF</u>	—	0	0	0	22	0
Total		75	2	5	22	31

Galileo modernizáció

Óra szinkronizálási pontosság 4,3 ns

Block	Launch period	Satellite launches			In operation and healthy
		Full successes	Failure	Planned	
GIOVE	2005–2008	2	0	0	0
IOV	2011–2012	4	0	0	3
FOC	From 2014	22	2 [α]	10	21
G2G	From 2024	0	0	12	0
Total		28	2	22	24

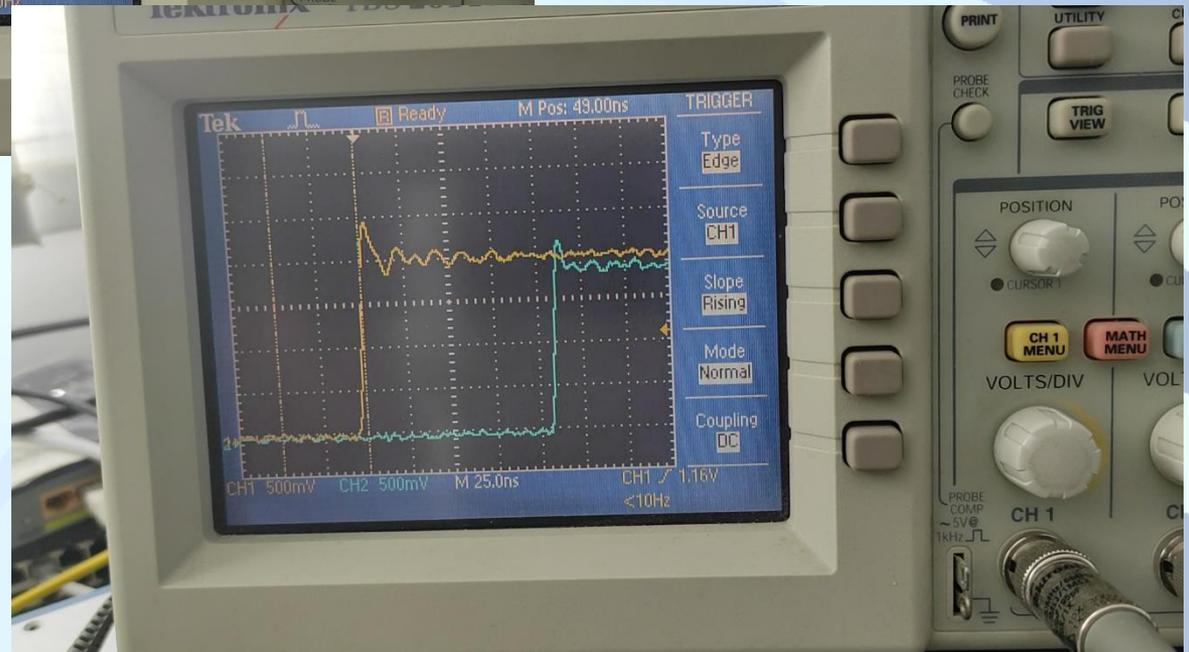
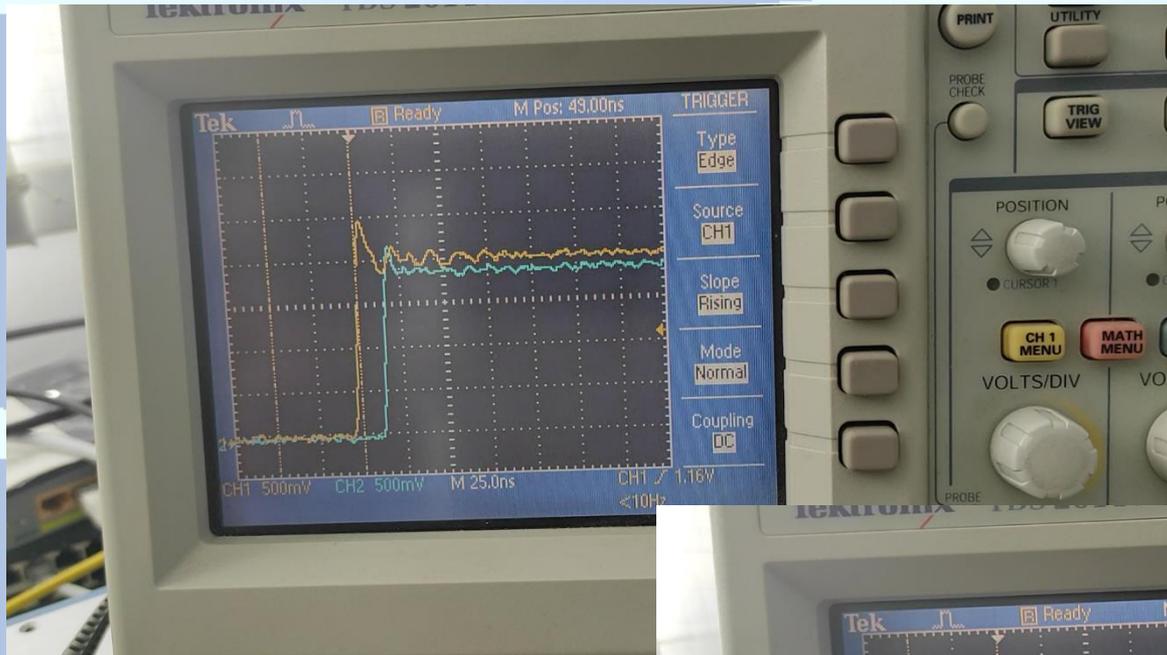
Mérések összehasonlítása

No.	Antenna1 (sárga)	Antenna2 (kék)	Minimum eltérés [ns]	Maximum eltérés [ns]
1	Minden	Glonass	60	125
2	Minden	Galileo	10	105
3	Minden	Beidou	0	75
4	Glonass	Glonass	0	40
5	Galileo	Galileo	0	70
6	Beidou	Beidou	5	50
7	Minden	Minden	0	40
8	Minden	GPS	0	-35

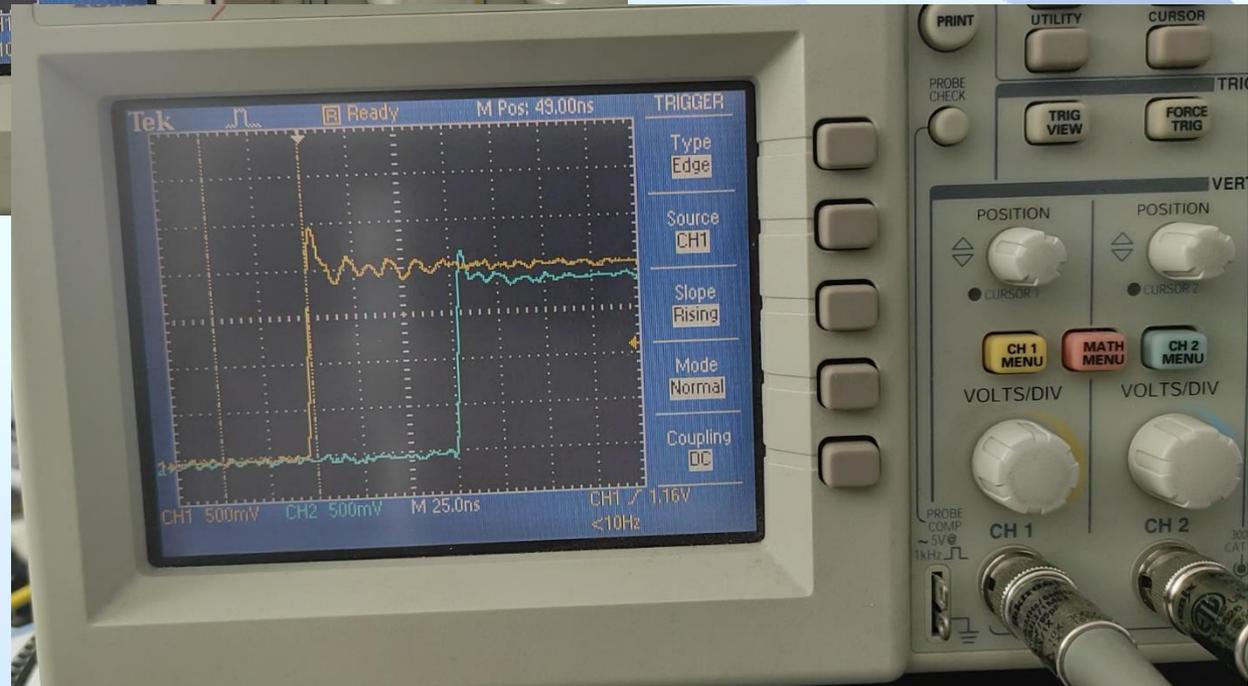
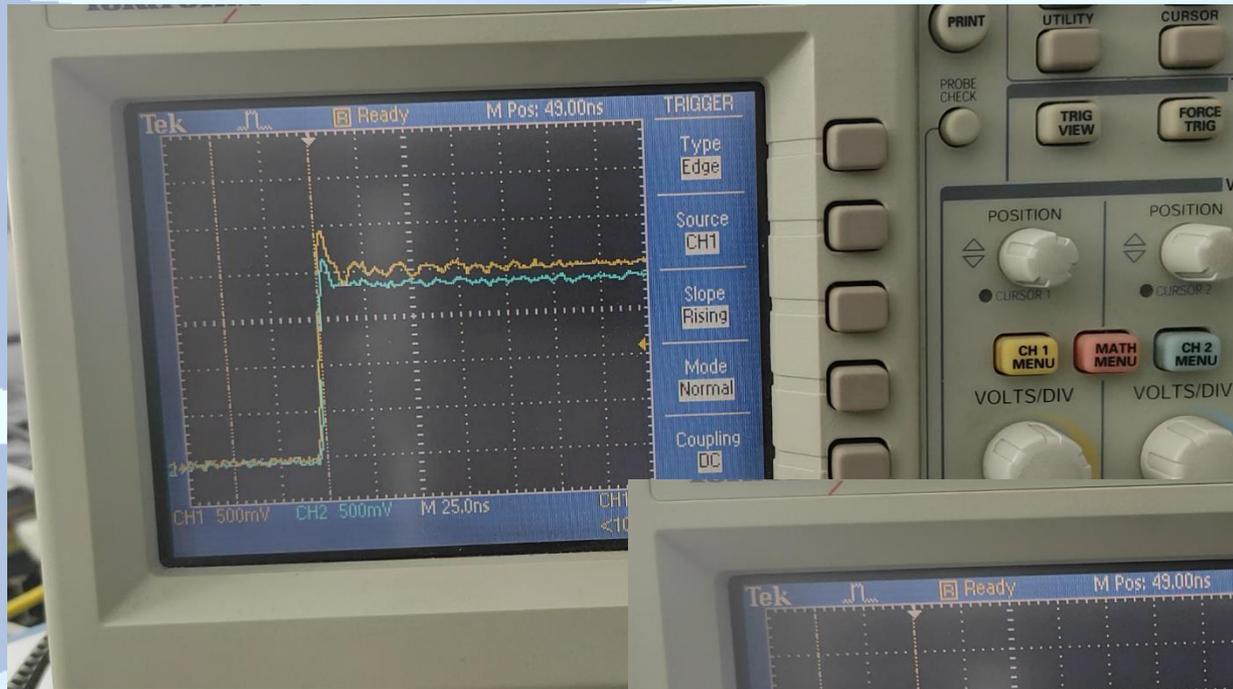
*Minden = GPS, Glonass, Galileo, Beidou bekapcsolva

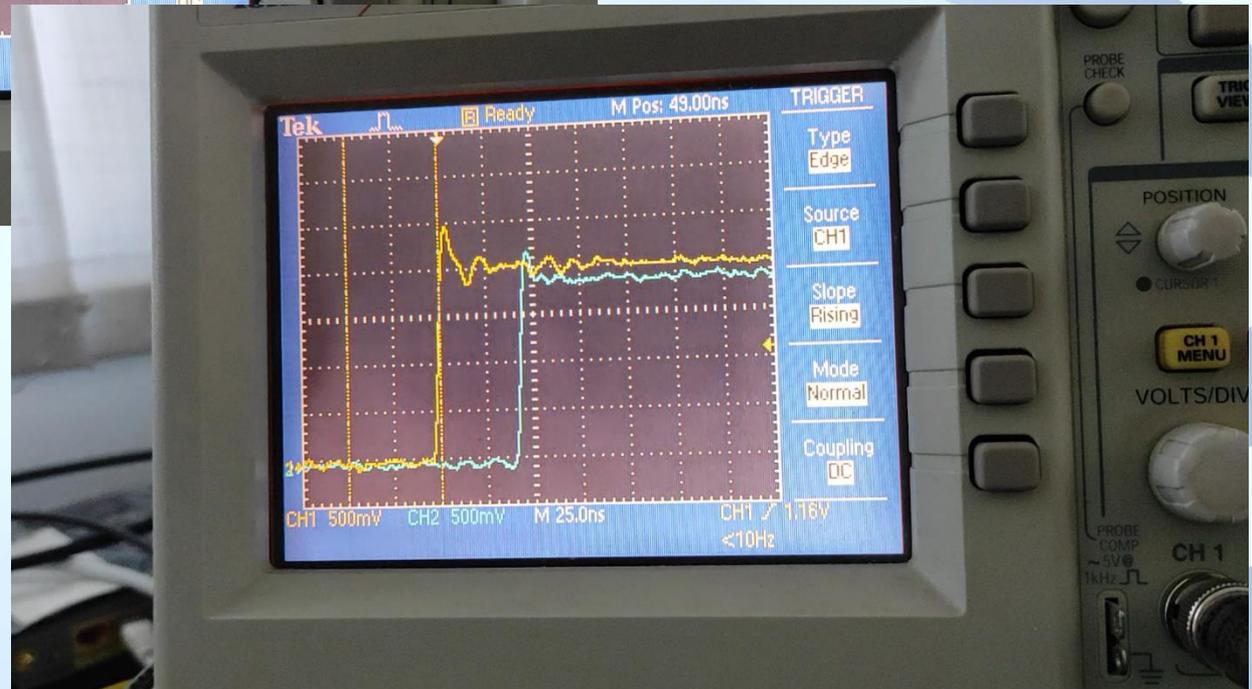
2. Minden – Galileo mérés

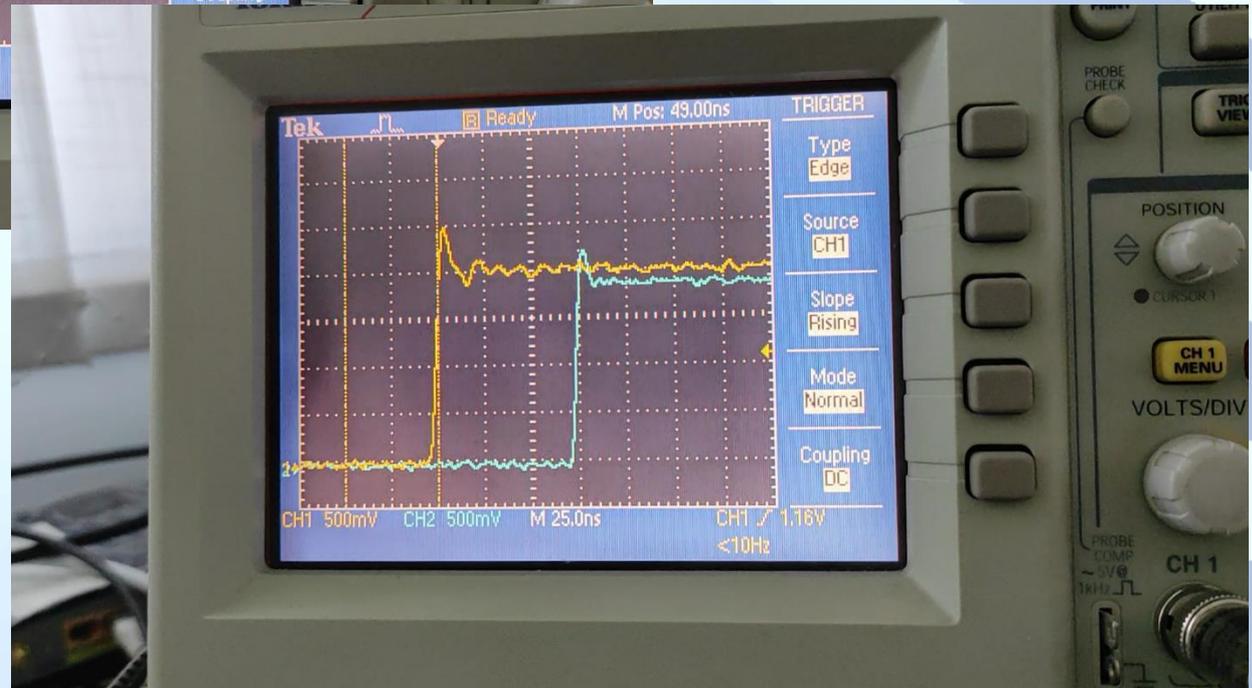
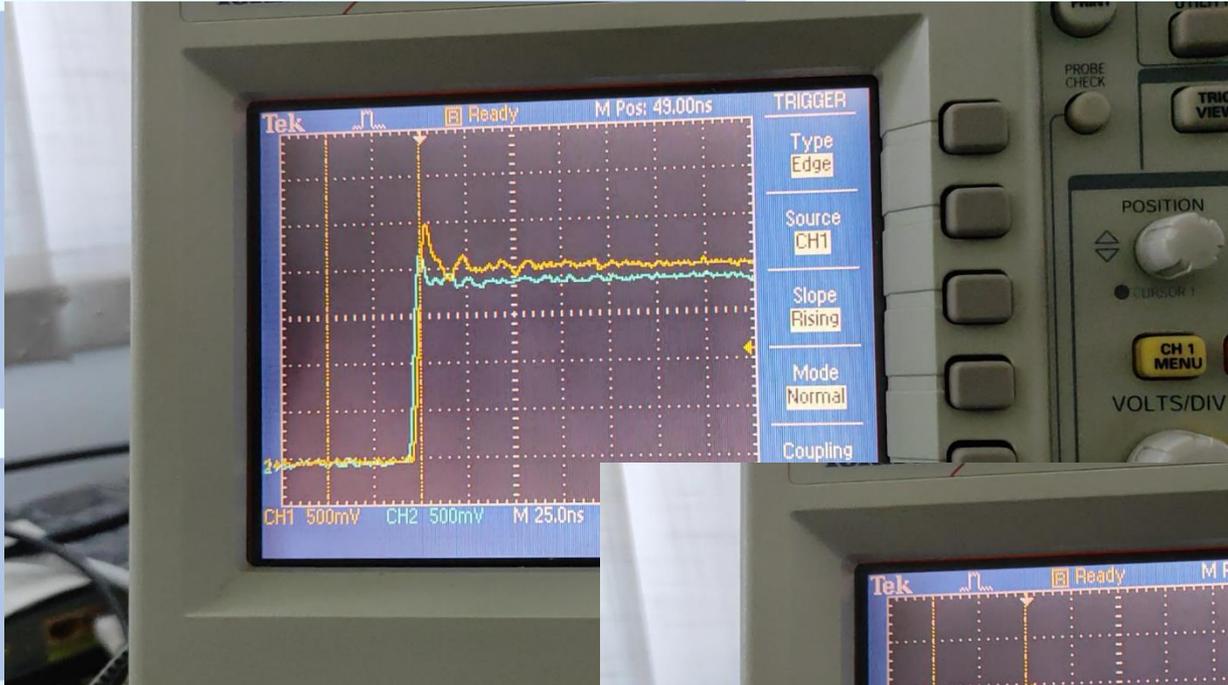
3. Minden – Beidou mérés

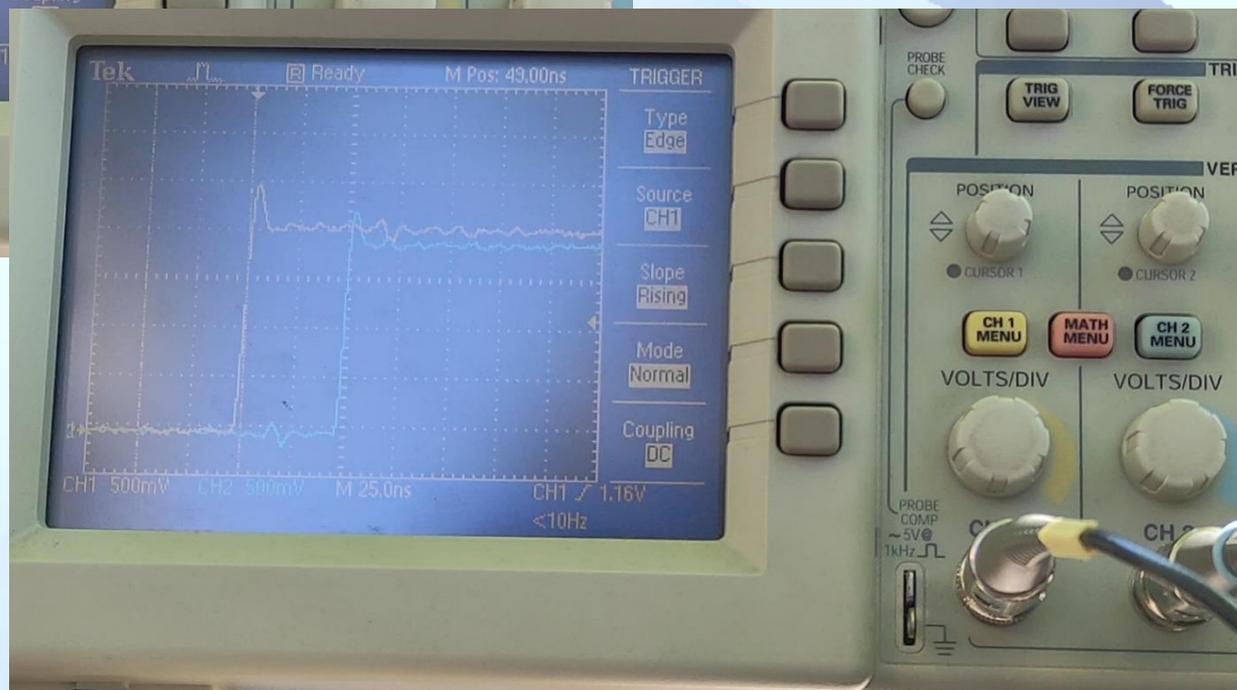
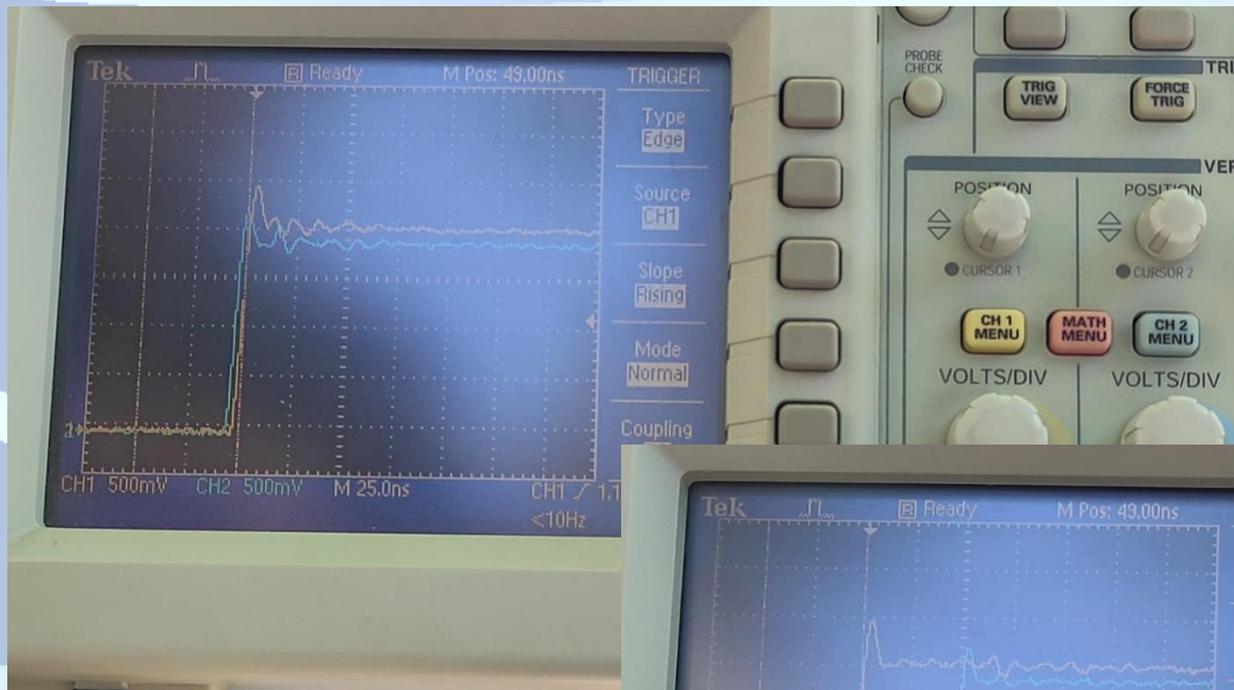
4. Glonass – Glonass mérés

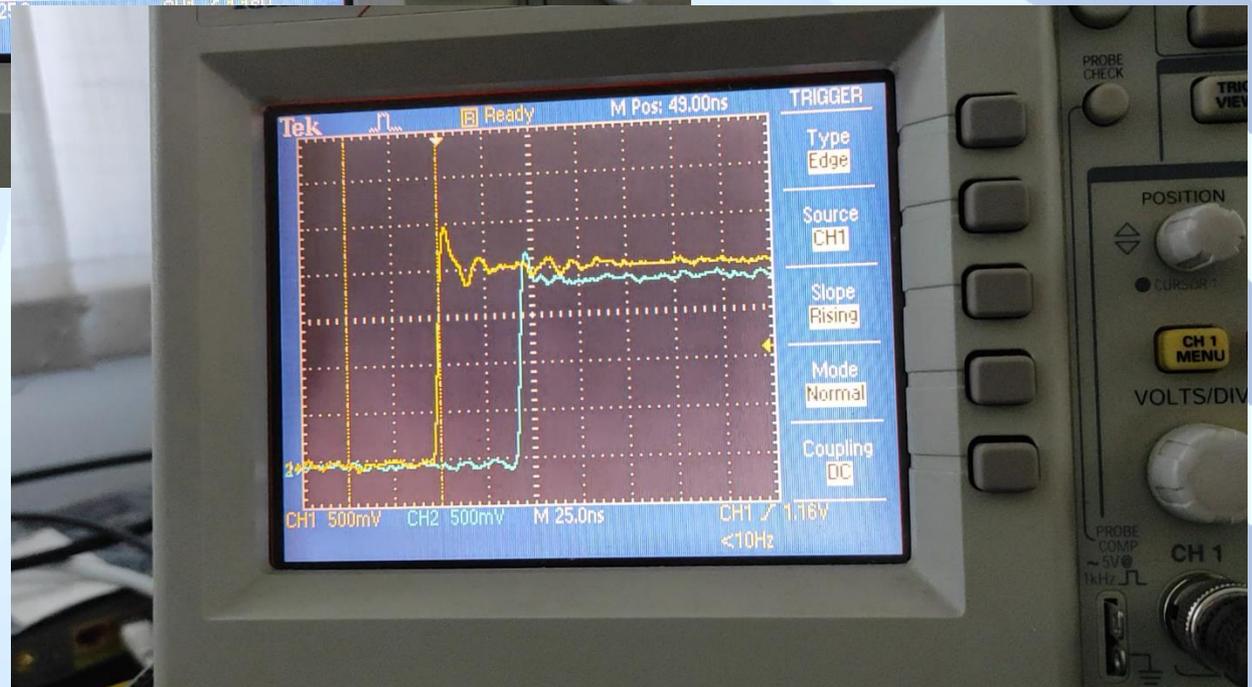
5. Galileo – Galileo mérés

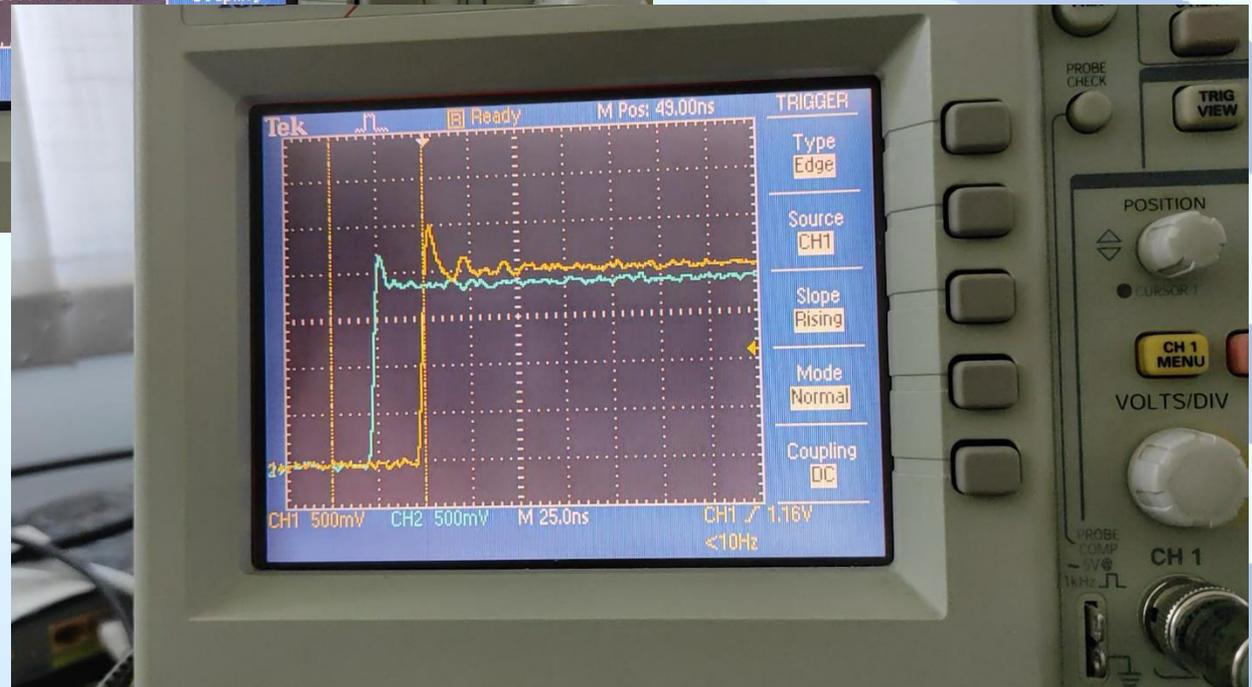
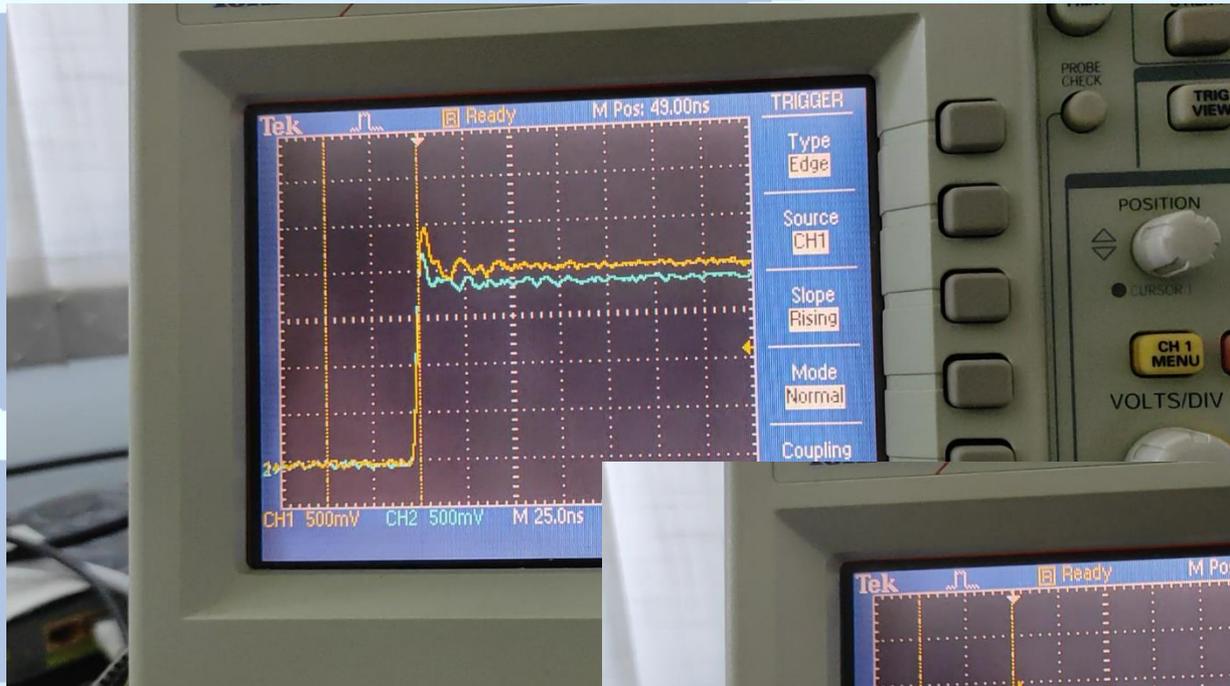
6. Beidou – Beidou mérés

7. Minden – Minden mérés

8. Minden – GPS mérés

Az idő eltérés csökkentése

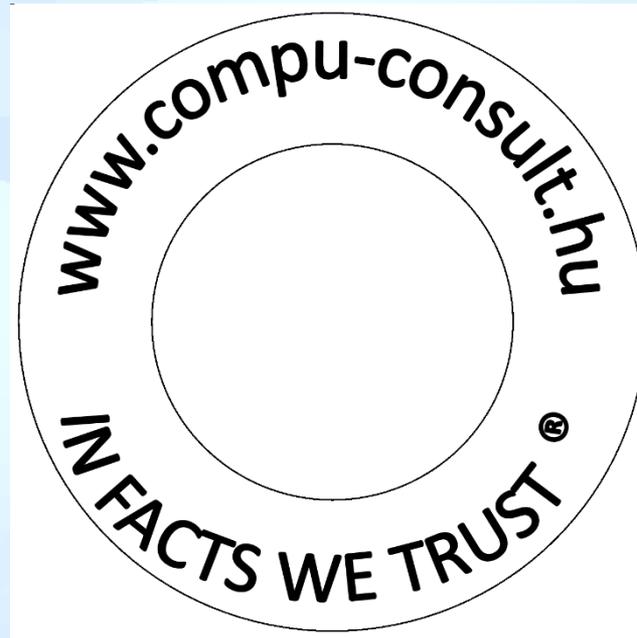
A PPS jel jittere hosszú idejű átlagolással és szűréssel tovább csökkenthető egészen a 10 ns tartományig.

Ping idő mérése speedtest.net-tel
ms pontosságú
csak 2 irányú mérések tud

Egyirányú késleltetés mérés UTS v.11 műszerrel
ms pontosságú
GPS szinkronnal
PC-s műszer hardver

compu-consult.hu

A tényeknek hiszünk.

Köszönöm a figyelmet!